

**Propozycje tematów badań antidyskryminacyjnych
Zebranych między 14 stycznia a 15 lutego 2014r.**

l.p	Temat	Cel badawczy	Uzasadnienie	Instytucja/ Organizacja zgłaszająca
Płeć				
1.	Dyskryminowanie ojców w sądach rodzinnych. Przemoc wobec mężczyzn	Ukazanie patologii istniejącej od lat w polskich sądach, zmiana prawa rodzinnego.	Z danych GUS wynika, że tylko 4% ojców w przypadku rozwodu ma powierzona opiekę nad dziećmi. Pozostali to sprawcy przemocy. Nawet w powyższym formularzu, w pkt. "proponowane tematy", pojawiła się sugestia tematu "przemoc wobec kobiet...", a nie wobec mężczyzn. Przemoc może być stosowana zarówno wobec kobiet, jak i mężczyzn.	-
2.	Dyskryminacja osób płci męskiej przed sądami w zakresie spraw rodzinnych z zakresu związanego z opieką nad dzieckiem i zobowiązaniami wobec dziecka	<p>Celem powinno być zbadanie sytuacji w zakresie orzecznictwa sądów (rejonowych i okręgowych) i porównanie uzyskanego obrazu sytuacji z zapisami Konstytucji (np. dotyczącego równości wszystkich obywateli) oraz przepisów Kodeksu rodzinnego (np. dotyczącego równości obu rodziców wobec praw i obowiązków względem ich dziecka). Jako metodykę proponuje się wyznaczenie statystyk dla okresu co najmniej ostatnich 10 lat z zakresu spraw:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozwodowych, gdzie rozstrzygana była opieka nad dzieckiem (w tym przypadku statystyka dotyczy liczby spraw, w których dziecko zostało przy matce lub przy ojcu lub została orzeczona opieka naprzemienna) 2. o ustalenie kontaktów z dzieckiem (w tym przypadku statystyka ma przedstawiać 	<p>Obecnie brak konkretnych danych na przedstawiony powyżej temat. Jesteśmy w kontakcie z wieloma mężczyznami, których prawa jako człowieka i rodzica zostały w sposób jawny zlekceważone przez sądy. Co gorsza, w imię nieuzasadnionego preferowania matek, prawa dzieci również były łamane. Obecna sytuacja jest taka, że w sytuacji rozstania rodziców, gdy matka dziecka z powodu negatywnego nastawienia do ojca dziecka utrudnia lub wręcz całkowicie uniemożliwia ojcu kontakty z dzieckiem jedynym wyjściem z sytuacji jest sądowe ustalenie rozwiązania. W takiej sytuacji ojciec-mężczyzna staje przed sądem:</p> <ul style="list-style-type: none"> -w którym sędzią jest kobieta, -sędziowie ławnicy też są kobietami, -biegłymi są kobiety - to biegli wydają opinię, która jest wykładnią dla sądu, -stroną przeciwną jest kobieta. <p>Sytuacja taka stwarza perfekcyjne warunki dla zaistnienia dyskryminacji mężczyzn i ma to miejsce.</p> <p>Obecnie w Polsce mamy kilkanaście stowarzyszeń grupujących mężczyzn, którzy spotkali się z tego typu dyskryminacją, co potwierdza powyższą tezę. Najmłodsze z nich (DzielnyTata.pl) stowarzysza już ponad 1200 członków.</p>	Fundacja Obrony Praw Dziecka KAMAKA

	<p>proporcje między liczbą dni, które dziecko spędza z ojcem a liczbą dni, które dziecko spędza z matką)</p> <p>3. o ukaranie grzywną z powodu niestosowania się matki dziecka do postanowienia o kontaktach (w tym przypadku statystyka ma przedstawiać, w ilu przypadkach doszło do ukarania matki w sposób realny karą finansową lub karą pozbawienia wolności, a w ilu przypadkach sprawa została umorzona)</p> <p>4. o ukaranie grzywną z powodu niestosowania się ojca dziecka do postanowienia o kontaktach (analogicznie)</p> <p>5. o ustalenie alimentów (statystyka ma przedstawiać w ilu przypadkach alimenty zostały zasądzone od ojca, jaka była ich średnia wysokość, a w ilu przypadkach alimenty zostały zasądzone od matki i jaka była ich średnia wysokość)</p> <p>6. podsumowanie wszystkich powyższych spraw rodzinnych (1-5) odnośnie do płci sędziego (w ilu sprawach sędzią była kobieta, a w ilu sprawach sędzią był mężczyzna – w idealnym przypadku sprawy powinny być rozstrzygane w równym stopniu przez sędziów mężczyzn, jak i przez sędziów kobiety, ponieważ taka sytuacja minimalizuje dyskryminację pod względem płci)</p> <p>7. w sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem i kontaktów z dzieckiem (sprawy 1-2) w przypadkach, gdy skorzystano z opinii biegłych (statystyka powinna przedstawiać w ilu sprawach biegłymi były kobiety, a w ilu sprawach biegłymi byli</p>		
--	--	--	--

		<p>mężczyźni – analogicznie, aby minimalizować dyskryminację w ogólności, biegłymi powinni być w równym stopniu mężczyźni, co i kobiety)</p> <p>8. Dodatkowo dla punktów 1-5 należy podać statystyki w rozbiciu na dwa przypadki: gdy sędzią jest kobieta oraz gdy sędzią jest mężczyzna; pozwoli to rozstrzygnąć, czy rozstrzygnięcia nieprzychylnie mężczyzną są skorelowane z faktem, że sędzią jest kobieta.</p> <p>Celem następnym jest wyciągnięcie wniosków na podstawie uzyskanego materiału i przygotowanie propozycji zmian regulacji prawnych, których celem powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> - równouprawnienie obu płci w kontekście spraw rodzinnych w sądach - skuteczniejsza obrona praw dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców - zmniejszenie możliwości wykorzystywania przez matki sytuacji rozstania z partnerem w celu wzbogacenia się za pomocą domagania się zawyżonych alimentów na dzieci (i również na siebie) 		
3.	<p>Prawo rodzinne i opiekuńcze w części dotyczącej uznawania przez sądy winy za rozkład pożycia</p>	<p>Ustalenie, czy mężowie są dyskryminowani przez sądy rodzinne w Polsce ze względu na płeć przy orzekaniu winy za rozkład pożycia małżeńskiego. Można to ustalić statystycznie oraz analizując uzasadnienia sądów pod kątem, czy podane przez sąd</p>	<p>Nigdy nie spotkałem się, aby tego typu badania były przez kogokolwiek prowadzone. Bardzo mało znane są przesłanki, na podstawie których sądy powinny orzekać o winie za rozkład pożycia małżeńskiego, a na dodatek sądy te czują się bezkarnie łamiąc te zasady, gdyż sprawy nigdy nie trafiają do Sądu Najwyższego, który ewentualnie mógłby weryfikować podobne wyroki. Tymczasem wyroki te mają ogromny wpływ na dyskryminowaną grupę</p>	<p>Dzielnytata.pl</p>

	małżeńskiego	uzasadnienie ma oparcie w naruszeniu powszechnie obowiązujących norm prawnych lub moralnych przez mężczyzn wobec których taką winę stwierdzono - odpowiednio do wykładni Sądu Najwyższego, który jako podstawową przesłankę takiego wyroku wymaga naruszania takich właśnie norm.	społeczną, czyli mężczyzn uznanych za winnych rozkładu pożycia małżeńskiego, gdyż jest to podstawą do występowania o alimenty przez małżonki po orzeczeniu rozvodu, co pauperyzuje byłych mężów.	
4.	Uzasadnienie utrzymywania domniemania ojcostwa w polskim prawie rodzinnym	Zasada domniemania ojcostwa w polskim prawie rodzinnym i opiekuńczym jako forma dyskryminacji mężczyzn, aby uniemożliwić im korzystanie z analogicznych praw, jakie posiadają kobiety, tj. bycia rodzicem wyłącznie biologicznym. Badania porównawcze, doświadczenia krajów w których wprowadzono zasadę ojcostwa biologicznego.	Temat w Polsce nie był badany i nie można pozyskać jakichkolwiek danych na ten temat, tak odnośnie do uzasadnienia stanu obecnego, jak też doświadczeń z krajów, w których domniemanie ojcostwa zostało zniesione. Domniemanie takie funkcjonowało przez całe tysiąclecia, gdyż nie były znane współczesne metody badania za pomocą DNA. Obecny stan wiedzy medycznej oraz forma bezinwazyjnego i taniego sposobu na dokonanie badań DNA ojca i jego dziecka nie dają żadnych powodów na dalsze utrzymywanie domniemania ojcostwa, tym bardziej, że tzw. ojcowie, często niebiologiczni, ponoszą tego negatywne skutki społeczne i materialne, a dzieci nigdy nie dowiadują się kto był ich prawdziwym ojcem, do czego mają prawo.	Dzielnytata.pl
5.	Dyskryminacja mężczyzn w obszarze stanowienia i stosowania prawa rodzinnego	1. W jakim zakresie mężczyźni (zwłaszcza ojcowie) są dyskryminowani w przepisach polskiego prawa rodzinnego – czyli ile i jakich przepisów prawa w niesymetryczny sposób odnosi się do każdej z płci (każdego z rodziców). Przykłady: brak możliwości wniesienia pozwu o zaprzeczenie ojcostwa mężczyzny błędnie wpisanego w akt urodzenia, gdy kobiecie takie prawo przysługuje (art. 6112 KRiO); domyślne wpisywanie po porodzie miejsca zamieszkania dziecka przy matce, co powoduje późniejszą niesymetryczną sytuację, gdyż sąd przyzna miejsce zamieszkania dziecka temu z rodziców u którego „dziecko stale przebywa” (art. 26 KC), a domyślnie przebywa w miejscu zameldowania (wynika z wymogu, by	W wielu aspektach omawiany temat poddawany był częściowym badaniom (np. przy wsparciu fundacji Batorego badano ten aspekt w funkcjonowaniu RODK - Raport z działań strażniczych “Monitoring pracy wybranych Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno-Konsultacyjnych”, Warszawa 2009) jednak ich wyniki w wielu przypadkach się zdezaktualizowały, były fragmentaryczne oraz wątpliwe metodycznie, nie umożliwiały syntetycznego oglądu sprawy. W kwestii stanowienia prawa – dyskryminujących przepisów KRiO w ogóle takich badań brakuje, nieliczne analizy (np. Paweł Lewandowski, Ewa Bieniek – Dopuszczalność ustalenia ojcostwa przez ojca dziecka pozamałżeńskiego. Palestra nr 7/8-2012) wykonane są raczej tylko pod względem prawnym, bez odniesienia do rzeczywistości, konkretnych przykładów i statystyk. Propozycje zmian prawnych mających na celu usunięcie dyskryminacji napotykać brak rzetelnych badań naukowych możliwych do odniesienia w polskiej rzeczywistości (np. kwestie skutków stosowania opieki naprzemiennej) co skutkuje odwoływaniem się urzędników czy polityków raczej do poglądów niż wyników badań, a jeśli już, to całkowicie zdezaktualizowanych, wykonanych wiele lat temu w zupełnie innej	Dzielnytata.pl

	<p>dziecko miało przypisane tylko jedno miejsce zamieszkania, choć rodziców ma dwoje).</p> <p>2. W jakim zakresie mężczyźni (zwłaszcza ojcowie) są dyskryminowani w praktyce stosowania prawa rodzinnego – czyli jaka jest praktyka działania sądów i prokuratur w stosunku do interesów osób obu płci. Przykłady: zdecydowanie częstsze orzekanie o miejscu zamieszkania dziecka przy matce czy ograniczanie praw rodzicielskich ojcu, nawet gdy brak oczywistych przesłanek do takiej decyzji, skutkiem tego znacznie częstsze orzekanie alimentów od ojca; decyzje prokuratora odmowy wniesienia pozwu o uznanie bezskuteczności uznania ojcostwa błędnie wpisanego mężczyzny, nawet gdy istnieją dowody na taką okoliczność – a jest to w świetle przywołanego powyżej przepisu prawą jedyną możliwością odzyskania dziecka</p> <p>3. W jakim zakresie mężczyźni (zwłaszcza ojcowie) są dyskryminowani pozaprawnie w zakresie swoich praw rodzicielskich – czyli jaki jest przekaz społeczny, medialny i urzędowy w sprawach równości płci, szczególnie równości rodzicielskiej. Przykłady: gdy obydwój rodzice mają władzę rodzicielską, zabranie dziecka na dłużej, np. na wakacje, do dziadków czy swojego domu przez ojca jest relacjonowane przez media, traktowane przez urzędy czy policję jako porwanie, takie samo zachowanie matki jest „czymś oczywistym”; płacenie alimentów –</p>	<p>rzeczywistości społecznej. Przyczynia się to do pogłębiania problemu dyskryminacji oraz braku działań przeciwdyskryminacyjnych.</p> <p>W zakresie stosowania prawa statystyki w pewnym zakresie są dostępne, jednak tylko powierzchowne – do pewnego stopnia wiadomo np. jaka część spraw o miejsce zamieszkania dziecka kończy się uznaniem, że będzie ono przy ojcu/matce, jednak nie wiadomo zbyt wiele o tym, jakie okoliczności za takim rozwiązaniem przemawiały, jakie skutki wywarło to na więź dziecka z drugim rodzicem, jak często pojawiały się kłopoty z egzekwowaniem kontaktów drugiego rodzica itp. albo czy na treść wyroków ma wpływ płeć sędziego.</p> <p>Problemy dyskryminacji mężczyzn (szczególnie ojców) w zakresie stanowienia i stosowania prawa rodzinnego podnoszone są przez liczne organizacje ojcowskie czy media na podstawie życiowych obserwacji, jednak bez możliwości sprawdzenia rzeczywistej prawidłowości i skali zjawiska. Niemal każdy, kto zetknął się z tym zagadnieniem ma możliwość przekonania się, że prawa ojców są zdecydowanie mniejsze w porównaniu z prawami matek, i to zarówno w literze prawa, jak i jeszcze bardziej w praktyce. Widzi też, że obecne rozwiązania nie służą dobru dzieci, że dzieje się to kosztem ich cierpienia i późniejszych problemów życiowych. Jednak bardzo trudno znaleźć w tych kwestiach jakiegokolwiek wyniki badań naukowych, a już zwłaszcza dotyczących Polski. Bardzo utrudnia to rzetelną dyskusję i przekonanie decydentów do podjęcia działań przeciwdyskryminacyjnych.</p> <p>Jest to sprawa dotycząca znaczącej części społeczeństwa: liczba rozwodów zbliżona jest do 25% liczby nowo zawieranych małżeństw, a problem opieki nad dzieckiem dotyczy także wielkiej liczby konkubinatów i innych związków nieformalnych, można szacować, że kilku milionów ludzi – rodziców (ojców) i dzieci. Są to także sprawy o ogromnym znaczeniu dla osób dyskryminowanych, dotyczące najważniejszej dziedziny życia (dla znaczącej większości rodziców dzieci są najważniejsze, także większość ludzi w ogóle za najważniejszą dziedzinę życia uważa rodzinę). Bez podjęcia badań w tym zakresie, określenie obecnej sytuacji, jak i jej zmiana, będą bardzo trudne, a wprowadzane rozwiązania uzależnione od stereotypów i poglądów nie zaś wiedzy o rzeczywistości. Zatem rozwiązanie problemu dyskryminacji mężczyzn w prawie rodzinnym, czemu z pewnością w znacznym stopniu przysłużą się wnioskowane badania, ma ogromne znaczenie społeczne – tak ogólne, jak i osobiste dla wielkiej liczby obywateli.</p>	
--	--	--	--

		<p>prawnie należnych dziecku – jest społecznie widziane jako coś, co należy się matce dziecka (nawet wtedy, gdy dziecko okresowo przebywa pod opieką i na utrzymaniu ojca). Za taką dyskryminacją społeczną często idzie i praktyka prawna.</p> <p>4. Jakie skutki dla dzieci przynosi dyskryminacja ojców, jakie skutki przynosi dla mężczyzn, w tym zwłaszcza ojców.</p> <p>5. Jakie rozwiązania tych problemów w tym prawne (w tym np. opieka naprzemienna, zmiana prawa alimentacyjnego, usunięcie możliwości uznania dziecka przed jego urodzeniem i wykonaniem testu DNA, umożliwienie ojcu dochodzenia swojego rodzicielstwa przed sądem, praktyczna karalność pomówień o przestępstwa wobec dziecka – o przemoc, pedofilię itp. czy wskazania jako ojca mężczyzny który nim nie jest) oraz poprzez inne działania są możliwe i jak mogą wpłynąć na redukcję problemu dyskryminacji mężczyzn w zakresie prawa rodzinnego.</p>		
6.	<p>Dyskryminacja wielokrotna - specyfika opresji, jakiej doświadczają kobiety z mniejszości etnicznych</p>	<p><i>opis znajduje się przy przesłance rasy/narodowości/pochodzenia etnicznego</i></p>		
7.	<p>Molestowanie seksualne na uczelniach wyższych</p>	<p>Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami)</p>	<p>Problem prawie w ogóle nierozpoznany z uwagi na powszechną tabuizację problemu. Proponujemy przeprowadzenie kompleksowych badań dotyczących tego zjawiska, które miałyby za zadanie wykryć zarówno doświadczenie studentów/studentek w ich relacjach z nauczycielami akademickimi, jak również w samych relacjach pomiędzy studentami. Wyniki badań mogłyby</p>	<p>Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego</p>

		obszarach.	posłużyć jako argument w podnoszonej od dłuższego czasu przez RPO konieczności nowelizacji tzw. ustawy antydyskryminacyjnej, która niestety nie przewiduje ochrony przed tą formą dyskryminacji w sferze edukacji. Temat ten był przedmiotem niewielkich badań przeprowadzonych przez Uniwersytet Jagielloński kilka lat temu.	
8.	Zagrożenie dyskryminacją ze względu na płeć w służbach mundurowych	Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami) obszarach. Szczególne uwzględnienie warunków rekrutacji i selekcji.	Problematyka ta jest szczególnie w ostatnich miesiącach widoczna w skargach składanych do PTPA. Służby mundurowe są w większości wyłączone spod działania zarówno Kodeksu pracy, jak i ustawy antydyskryminacyjnej. To powoduje, że doznający zachowań dyskryminacyjnych funkcjonariusze praktycznie nie mają dostępu do skutecznych środków prawnych dochodzenia swoich praw. Głośne przypadki molestowania seksualnego w służbie policyjnej i wojskowej to tylko niektóre przykłady zachowań dyskryminacyjnych. Także wprowadzone niedawno w Policji nowe warunki selekcji kandydatek do służby budzą wątpliwości co do ich zgodności z zasadą równości. Wyniki badań mogłyby posłużyć jako argument do wprowadzenia odrębnych, wewnętrznych uregulowań, które miałyby na celu stworzenia ścieżki prawnej do dochodzenia praw przedstawicieli służb mundurowych naruszonych dyskryminacją.	Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
9.	Dyskryminacja kobiet w dostępie do opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia kobiet, zdrowia seksualnego i zdrowia reprodukcyjnego	Zbadanie czy, w jakim stopniu Polki i które ich grupy doświadczają barier w dostępie do świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza tych bezpośrednio odnoszących się do zdrowia kobiet, zdrowia seksualnego i zdrowia reprodukcyjnego. Zdefiniowanie tych barier i zdefiniowanie ich źródła oraz wypracowanie rekomendacji naprawczych.	Wykluczenie społeczne skutkuje m.in. wykluczeniem w dostępie do zdrowia, a płeć jest jednym z czynników wykluczenia. Ograniczenie dostępu do świadczeń gwarantujących zdrowie seksualne i reprodukcyjne kobiet może być rezultatem tego zjawiska. Dlatego też warto je poddać systematycznym badaniom, których jak dotąd się nie prowadzi. Chodzi nie tylko o dostęp do edukacji seksualnej, antykoncepcji i aborcji, gdy prawo na nią zezwala, ale także profilaktyki i leczenia schorzeń związanych z płcią. Badanie miałooby na celu przede wszystkim zbadanie dostępności świadczeń lekarzy ginekologów i położnych w całym kraju, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach, oddalonych od centrum.	Uniwersytet Łódzki, Instytut Socjologii, Katedra Socjologii Polityki i Moralności
10.	Dyskryminacja ze względu na płeć i dyskryminacja wielokrotna w polskich podręcznikach i podstawie programowej	Rekonstrukcja i krytyczna analiza zawartości WSZYSTKICH polskich podręczników oraz treści podstaw programowych pod kątem prezentowanych i promowanych w nich wzorców i idei dotyczących kobiecości, męskości oraz relacji między dziewczynkami/kobietami i chłopcami/mężczyznami.	Zakładamy, że edukacja szkolna jest ważnym pasem transmisyjnym idei dotyczących płci i rodzaju a same podręczniki mogą być zarówno skutecznym narzędziem reprodukcji i konserwowania porządku społecznego opartego na nierówności kobiet i mężczyzn, jak i krytykowania oraz zmieniania tej rzeczywistości na bardziej egalitarną. Badania dotyczące różnych aspektów szkolnej rzeczywistości, biorące pod uwagę kategorię płci kulturowej dowodzą bezsprzecznie, że zarówno nauczyciele (ich przekonania, oczekiwania, nastawienia i zachowania), sposób	Interdyscyplinarne Centrum Badań Płci Kulturowej i Tożsamości UAM w Poznaniu

	<p>Dzięki rzetelnej, opartej o wyniki badań przeprowadzonych na dużej próbie diagnozie, będzie można wskazać zarówno pozytywne praktyki, jak i obszary, w których potrzebne są zmiany w kierunku równościowej i antydyskryminacyjnej edukacji szkolnej.</p> <p>Główne pytania i problemy badawcze:</p> <p>Czy i w jaki sposób zawarte w podręcznikach treści i ilustracje promują wielostronny rozwój zarówno dziewczynek, jak i chłopców, czy stereotypy związane z płcią?</p> <p>W jakim stopniu treści podręczników nasycone są koncepcjami tradycyjnego podziału ról i sfer funkcjonowania społecznego kobiet i mężczyzn?</p> <p>W jakim zakresie rzeczywista różnorodność dotycząca ciała, cech psychicznych, ról społecznych oraz zawodów realnie żyjących kobiet i mężczyzn, znajduje odzwierciedlenie w podręcznikach?</p> <p>Z jakimi innymi cechami powiązane są i krzyżują się stereotypy związane z płcią (wiek, pochodzenie etniczne, (niepełno)sprawność, itp.)?</p> <p>Ufamy, że zrealizowane po raz pierwszy na gruncie polskim w tak dużej skali badania, zaowocują nie tylko krytycznym studium współczesnej edukacji szkolnej, ale będą równocześnie inspirującym i skutecznym narzędziem pobudzenia refleksji i konkretnych działań na rzecz szkoły wolnej od dyskryminacji ze względu na płeć a w szerszym znaczeniu rozwoju demokracji i</p>	<p>organizowania edukacji (plany, prawo), jak i wyselekcjonowana „legalna” i uprawomocniona przez państwo „szkolna wiedza” (podstawa programowa, podręczniki) tworzą skuteczny, często „niewidoczny” dla uczestników edukacji mechanizm podtrzymujący stereotypy związane z płcią oraz nierówne statusy kobiet i mężczyzn w społeczeństwie i kulturze.</p> <p>Badania nad podręcznikami w Polsce są wrywkowe i mało przydatne diagnostycznie w kontekście całości systemu oświatowego.</p> <p>Obowiązek eliminowania z podręczników szkolnych stereotypów związanych z płcią wynika z przepisów prawa polskiego i międzynarodowego a jednak niewiele się w tym kierunku robi. Zgodnie z ratyfikowanymi przez Polskę licznymi umowami międzynarodowymi (m. innymi: Konwencją w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet - CEDAW) w założeniach i praktyce edukacyjną powinny być wpisane działania na rzecz zmiany społecznych i kulturowych wzorców zachowań mężczyzn i kobiet w celu likwidacji przesądów i zwyczajów oraz wszelkich innych praktyk, które opierają się na przekonaniu o niższości lub wyższości jednej z płci, albo na stereotypach roli mężczyzn i kobiet.</p>	
--	--	---	--

<p>11.</p>	<p>Dyskryminacja kobiet w obszarze ochrony zdrowia</p> <p>Dyskryminacja kobiet w obszarze ochrony zdrowia w zakresie dostępu do świadczeń zdrowia reprodukcyjnego specyficznych ze względu na płeć oraz molestowania seksualnego.</p>	<p>budowania społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Określenie skali i specyfiki nierównego traktowania ze względu na płeć oraz regulacji i praktyk dyskryminacyjnych w obszarze zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego kobiet.</p>	<p>Istotne jest określenie skali nierównego traktowania ze względu na płeć w obszarze ochrony zdrowia.</p> <p>Obecnie badania takie w sposób systematyczny na skalę ogólnokrajową nie są prowadzone. Kobiety zaś mają, co wynika z doświadczeń organizacji pozarządowych, problemy w dostępie do świadczeń, które są przeznaczone wyłącznie dla nich a wynikają właśnie z ich płci. Są to świadczenia zdrowia reprodukcyjnego - poradnictwa z zakresu planowania rodziny, dostępu do antykoncepcji (w tym doraźnej), zabiegów przerywania ciąży, badań prenatalnych, opieki okołoporodowej.</p> <p>W tym zagadnieniu mieści się również kwestia klauzuli sumienia, nadużywania jej przez lekarzy oraz specyfiki świadczeń, w których może mieć zastosowanie, co może świadczyć o jej dyskryminującym charakterze z punktu widzenia praktyki stosowania przepisów ją regulujących i jej faktycznego zakresu. Kluczową przesłanką dyskryminacji w związku z tym przywilejem może być właśnie płeć.</p> <p>Ważnym elementem jest również kwestia molestowania seksualnego kobiet w związku ze świadczonymi usługami zdrowotnymi przez lekarzy.</p> <p>Obecna ustawa nie zapewnia ochrony prawnej przed dyskryminacją ze względu na płeć w ochronie zdrowia. Wydaje się, że to wykluczenie powoduje znaczne ograniczenie możliwości dochodzenia swoich praw przez kobiety. Postępowanie o naruszenie dóbr osobistych rządzi się bowiem innymi prawami, przede wszystkim zaś nie dotyczy go zasada odwróconego ciężaru dowodu. Praktyka i doświadczenie organizacji pozarządowych wskazuje na to, że obecnie kobiety doświadczające dyskryminacji w ochronie zdrowia mają w sposób nieuzasadniony ograniczony dostęp do środków ochrony ich praw.</p> <p>Ważne jest określenie skali tego zjawiska.</p>	<p>Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny</p>
<p>12.</p>	<p>Dyskryminowanie dzieci w zakresie prawa dzieci do posiadania obojga rodziców, przez ograniczanie prawa dzieci do kontaktu z jednym lub obojgiem</p>	<p>Celem badania jest uzyskanie rzeczywistego obrazu sytuacji dzieci: dzieci, których rodzice się rozstali, żyjących w rodzinach dotkniętych niedostatkami wychowywanych przez rodziców uznawanych przez sądy za nieporadnych życiowo, przez:</p>	<p>Przeprowadzenie badań w sposób opisany powyżej pozwoli na uzyskanie rzetelnego obrazu sytuacji dzieci po rozejściu się rodziców oraz dzieci żyjących w rodzinach objętych niedostatkami. Pozwoli uzmysłowić władzom skalę problemu, a co za tym idzie podjęcie działań dla przeciwdziałania dyskryminacji dzieci, w kierunku:</p> <ul style="list-style-type: none"> zmiany prawa rodzinnego, skutecznej walki ze stereotypami, opracowania systemu pomocy rodzinom żyjącym w niedostatku. <p>W sytuacji rozejścia się rodziców (separacja, rozwód, rozstanie) - promowanie</p>	<p>Forum Matek Przeciw Dyskryminacji Ojców</p>

	<p>rodziców, w sytuacji rozejścia się ich rodziców oraz dzieci z rodzin dotkniętych niedostatkami.</p>	<p>Badanie sytuacji dzieci pozbawionych prawa nieograniczonych kontaktów z rodzicami: Ustalenie liczby spraw, w których sądy pozbawiły rodziców władzy rodzicielskiej lub ją zawiesiły bądź ograniczyły z jednoczesnym umieszczeniem dzieci w placówce wychowawczej, rodzinie zastępczej lub domu dziecka, z uwzględnieniem przyczyn takich jak: bieda, konflikty między rodzicami i inne. Ustalenie liczby samobójstw dzieci oraz chorób psychicznych dzieci, wywołanych decyzją o rozdzieleniu z jednym lub z obojgiem rodziców. Ustalenie liczby orzeczeń sądowych w wyniku których nastąpiło rozdzielenie rodzeństwa. Badanie sposobu powierzania przez sądy pieczy nad dziećmi w sytuacji rozstania ich rodziców: 1. Wykazanie, w ilu przypadkach sądy powierzyły pieczę(władzę) nad dziećmi: obojgu rodzicom, matce z ograniczonym prawem ojca do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka, ojcu z ograniczonym prawem matki do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka, powierzenie pieczy nad dzieckiem jednemu z rodziców z jednoczesnym pozbawieniem praw rodzicielskich drugiego, z wyszczególnieniem, w ilu przypadkach powierzono matce, a w ilu ojcu. 2. W sytuacji powierzenia pieczy nad</p>	<p>zrównoważonej opieki obojga rodziców nad dzieckiem, jako najlepszego sposobu zabezpieczenia prawa dzieci do kontaktów z obojgiem rodziców (opieka naprzemienna-równoważna).</p>	
--	--	---	---	--

	<p>dzieckiem obojgu rodzicom, wykazanie w ilu przypadkach sądy zdecydowały o miejscu zamieszkania dziecka przy matce, a w ilu przy ojcu. Należy uwzględnić dwie grupy wiekowe dzieci: 0-4 lata i 4-18 lat.</p> <p>3. Wykazanie, w ilu przypadkach Sądy rejonowe odebrały pełne prawa rodzicielskie jednemu z rodziców, których wcześniej Sąd nie regulował (w wyniku rozwodu bądź separacji) pozostawiając obojgu rodzicom pełnię praw rodzicielskich. W ilu przypadkach sąd ograniczył prawa rodzicielskie do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka jednemu z rodziców. Należy uwzględnić, w ilu przypadkach ograniczenie praw nastąpiło na skutek rażących zaniedbań rodzica?</p> <p>4. W ilu przypadkach sąd nie zabezpieczył kontaktów dziecka z jednym z rodziców, z którym dziecko nie mieszka, na czas trwania postępowania mimo złożonych wniosków?</p> <p>Badanie dotyczące ustalania kontaktów z dziećmi i ich egzekucji:</p> <p>1. W ilu przypadkach sądy orzekły opiekę naprzemienną:</p> <ul style="list-style-type: none">na wspólny wniosek,na wniosek ojca,na wniosek matki ,na wniosek RODK . <p>2. Przy ustalaniu kontaktów z dzieckiem należy ustalić, jaki % czasu spędzanego z dzieckiem sądy przyznały ojcu, a jaki matce.</p> <p>3. W ilu przypadkach sądy nie regulowały</p>		
--	---	--	--

	<p>kontaktów żadnemu z rodziców przy sprawie o rozwód bądź separację lub przyznały kontakty nieograniczone.</p> <p>4. Ustalić czas trwania postępowania, w jakim sądy rejonowe rozstrzygały o kontaktach (ustalenie lub zmiana kontaktów) od wniesienia wniosku, do prawomocnego orzeczenia przez pierwszą lub dwie instancje.</p> <p>5. W zakresie egzekucji kontaktów w odniesieniu do Sądów Rejonowych ustalić: w ilu przypadkach egzekucja kontaktów dotyczyła ojca, a w ilu matki, liczbę spraw o egzekucję kontaktów oraz liczbę oddalonych lub umorzonych wniosków o egzekucję,</p> <p>ile było spraw o ustalenie kontaktów dziadków z wnukami, w tym ile dotyczyło dziadków ojczystych, a ile dziadków macierzystych,</p> <p>ile spraw o ustalenie kontaktów dziadków z wnukami oddalono w pierwszej instancji,</p> <p>ile skutecznie zaskarżono i jaki był czas trwania postępowań,</p> <p>jak długo trwało wydanie prawomocnego orzeczenia o egzekucje kontaktów od wniesienia wniosku do prawomocnego orzeczenia,</p> <p>w ilu przypadkach Policja, kuratorzy, pracownicy opieki społecznej odebrali dzieci ojcom, ile matkom, w wyniku postanowień sądów o odebranie dziecka i w ilu przypadkach bez przedmiotowych postanowień.</p> <p>Badanie dotyczące dyskryminowania dzieci w przedszkolach i szkołach oraz w</p>		
--	--	--	--

		placówkach służby zdrowia, przez naruszenie prawa dzieci do obojga rodziców przez: uniemożliwienie dzieciom kontaktu z obojgiem rodziców w tych placówkach, gdy rodzice żyją w rozłączeniu, odmowę udzielenia obojgu rodzicom (żyjących w rozłączeniu) informacji dotyczących istotnych spraw dziecka.		
13.	Dyskryminacja ojców podczas przyznawania opieki nad dziećmi, w polskich sądach rodzinnych	Uzyskanie informacji w zakresie dyskryminacji ojców, w procesie przyznawania przez sądy rodzinne opieki nad dziećmi, w przeprowadzonych sprawach rozwodowych.	Według badań GUS tylko 4 % ojców uzyskuje prawo opieki nad dziećmi po rozwodzie natomiast w 96% takie prawo otrzymują matki. Tak wielka dysproporcja w przyznawaniu opieki nad dziećmi na korzyść matek może świadczyć o tym, iż sądy kierują się stereotypami, które niekoniecznie są korzystne dla dziecka. Zazwyczaj ojcowie w walce o wykonywanie władzy rodzicielskiej są skazani na niepowodzenie.	Posel do Parlamentu Europejskiego
14.	Wpływ patriarchalnego modelu rodziny na aktywność wyborczą kobiet	Celem badań jest analiza przyczyn niższej aktywności wyborczej kobiet niż mężczyzn oraz monitoring preferencji wyborczych z uwagi na płeć.	Według najnowszych badań* SMG/KRC, przeprowadzonych na zlecenie Fundacji im. Stefana Batorego, 58% kobiet deklaruje, że zamierza wziąć udział w wyborach. Deklarowany zamiar udziału w wyborach jest wśród kobiet o 10 punktów procentowych niższy niż wśród mężczyzn (68% mężczyzn deklaruje, że weźmie udział w wyborach). Polska sytuacja, na tle innych badanych państw, przedstawia się raczej negatywnie w Europie rzadziej od Polek głosują tylko Szwajcarki i Węgierki. Dodatkowa zakłada się, że kobiety swoje decyzje wyborcze podejmują w oparciu o preferencje wyborcze swojego partnera.	Posel do Parlamentu Europejskiego
15.	Równe traktowanie w procesie zatrudniania ze względu na wiek, płeć i orientację seksualną	<i>Opis badania znajduje się przy przesłance wieku.</i>		
16.	Równe traktowanie w procesie awansowania na	-	Temat był przedmiotem częściowych badań wydanej pod red. Ewy Lisowskiej pracy zbiorowej pt. „Polityka różnorodności w administracji publicznej” (Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2012). Wydaje się jednak, że wymaga on pogłębienia i przeprowadzenia kompleksowych badań. Dostęp do awansów	Prokuratura Generalna

	wyższe stanowiska funkcyjne w administracji publicznej ze względu na płeć		jest bowiem obszarem, który jest postrzegany przez pracowników jako najbardziej narażony na nierówne traktowanie, w szczególności ze względu na płeć, w procesie awansowania na wyższe stanowiska funkcyjne w administracji publicznej (przy tych samych kompetencjach i wykształceniu). Podobnie jak powyższe, uzyskane dane z kompleksowych badań pozwolą zweryfikować dotychczas posiadaną wiedzę w tym zakresie.	
17.	Równe traktowanie w świetle prawa rodzinnego	-	Temat szczególnie aktualny, a nie objęty dotychczas kompleksowymi badaniami. Chodzi w szczególności o przeprowadzenie badań w zakresie dyskryminacji ze względu na płeć w aspekcie sprawowania opieki nad małoletnim dzieckiem i władzy rodzicielskiej na różnych polach – zarówno w zakresie uregulowań prawnych, praw rodziców w toczących się postępowaniach sądowych, jak też w świetle życia codziennego.	Prokuratura Generalna
18.	Równe traktowanie kobiet i mężczyzn w kontekście przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zbadanie równego traktowania kobiet i mężczyzn w instytucjach zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zbadanie nierównego traktowania kobiet i mężczyzn w instrukcjach, procedurach, wytycznych, kampaniach informacyjnych, materiałach reklamowych, programach konferencji dotyczących przemocy w rodzinie. Zbadanie skali wykorzystywania przez matki procedur Niebieskich Kart w procesach rozwodowych (lub rozstania się rodziców), w celu wyeliminowania ojców z opieki nad dziećmi, co tym samym stanowi duże naruszenie praw dziecka (także drugiego rodzica) i jest egzemplifikacją niskiej jego ochrony przed przemocą psychiczną (emocjonalną) ze strony matki. Zbadanie skali przemocy psychicznej, jaką jest alienacja rodzicielska, rodzica (najczęściej matki) wobec dzieci. Czy problem alienacji jest przez instytucje powołane do przeciwdziałania przemocy w rodzinie zauważany, rejestrowany i czy	Należy podjąć wszelkie działania, mające na celu zlikwidowanie stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie, bo obecne statystyki podają nierzetelną liczbę skali przemocy. Zachodzi konieczność nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która zapobiegnie w przyszłości zjawisku alienacji rodzicielskiej i wykorzystaniu NK do innych celów. Obecna wadliwa procedura oraz nadużywanie zakładania NK do spraw rodzinnych (głównym jednak i ukrytym celem jest art. 207 kk, który przyczynia się do tworzenia fikcyjnych przestępców) kreuje kolejne ofiary przemocy domowej, którzy znikąd w takim kontekście nie mogą otrzymać pomocy. Pogłębienie wiedzy w zakresie rozpoznawania rzeczywistej przemocy psychicznej stosowanej w rodzinie (wobec dziecka, wobec ojca), w tym wypracowanie uczciwych i rzetelnych procedur na zgłoszenie stosowania tej przemocy w rodzinie, uchroni przed generowaniem przez „system” wtórnych ofiar przemocy (czyli osób, które padły ofiarą pomówień, tj. dzieci i ojców).	Forum Matek Przeciw Dyskryminacji Ojców i Śląskie Stowarzyszenie Obrony Praw Ojca

		podejmowane są środki przeciwdziałające temu zjawisku w celu skutecznej (a nie pozorowanej) ochrony dziecka.		
19.	Równe traktowanie kobiet i mężczyzn w sądach rodzinnych	<p>1. Zbadanie równego traktowania obojga rodziców w stosowaniu prawa do wykonywania opieki nad swoim dzieckiem (wychowywania swoich dzieci) w przypadku rozwodu czy rozstania się rodziców dziecka.</p> <p>2. Analiza przepisów prawa, w jakich sytuacjach ograniczana lub odbierana jest władza rodzicielska w przypadku rozstania się rodziców dziecka – prowadzi do konstatacji, że obecnie narusza się prawa konstytucyjnie chronione dziecka i tego rodzica, któremu wyłącznie z formalnych (a nie materialnych i rzeczywistych) „powodów” ogranicza się prawa rodzicielskie, deprecjonując więź rodzicielską, która jest genetycznie związana z dobrem dziecka.</p> <p>3. Zbadanie, w ilu przypadkach powodem ograniczenia władzy rodzicielskiej było:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zagrożenie zdrowia, lub życia dziecka z powodu przemocy domowej, – nieprzedłożenie porozumienia rodziców (planu rodzicielskiego), – wnioski zawarte w opinii RODK, w szczególności wskazanie lepszego i gorszego rodzica, – pomówienie o molestowanie lub przemoc domową, – bieda. <p>4. Zbadanie, w ilu przypadkach sądy</p>	<p>Badanie unaoczni władzom (organom) skalę problemu oraz dyskryminacji dzieci i jednego z rodziców, i będzie jednocześnie postulatem dla decydentów politycznych i prawnych do podjęcia działań zapobiegających dyskryminacji dziecka i jednego z rodziców w sytuacji ich rozejścia się (czy rozwodu), w kierunku:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zmiany prawa rodzinnego, i postępowania cywilnego, -skutecznej walki ze stereotypami, -wdrożenia ustawy o zawodzie psychologa (zalegalizowanie wykonywania zawodu psycholog), opracowanie zasad pracy, etyki i kontroli (nadzoru) nad pracą psychologów. 	<p>Śląskie Stowarzyszenie Obrony Praw Ojca i Forum Matek Przeciw Dyskryminacji Ojców</p>

		<p>powierzyły pieczę nad dziećmi: (nie ograniczyły władzy rodzicielskiej):</p> <ul style="list-style-type: none"> – obojgu rodzicom, – matce, – ojcu. <p>5. Zbadanie, w ilu przypadkach sąd oparł decyzję o wykonywaniu opieki nad dzieckiem, ograniczeniu lub pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej – na opinii:</p> <ul style="list-style-type: none"> – RODK - ile było skarg na opinie RODK, kto rozpatrywał skargi na opinie RODK, jakie były następstwa dla autorów błędnych opinii RODK, w zakresie ich odpowiedzialności prawnej czy dyscyplinarnej, – biegłych sądowych lub innych instytucji, np. Instytut Ekspertyz Sądowych - ile było skarg na te opinie, kto rozpatrywał skargi na opinie, jakie były następstwa dla autorów błędnych opinii, w zakresie ich odpowiedzialności prawnej czy dyscyplinarnej, – w ilu przypadkach strona lub strona odmówiły poddania się badania w RODK, a w ilu przypadkach odmówiono badaniom przeprowadzonych przez biegłych sądowych, – jaki wpływ miała odmowa poddana się badaniom przez RODK na decyzje sędziego i w rezultacie na treść orzeczeń? 		
20.	Zróżnicowanie	Zróżnicowanie dostępu do wymiaru	Dotychczasowy stan wiedzy na ten temat jest niezadawalający, wiele	Instytut

	dostępu do wymiaru sprawiedliwości	<p>sprawiedliwości kobiet, osób z starszych, mniej zamożnych oraz należących do mniejszości narodowych i etnicznych</p>	<p>wstępnych ustaleń wskazuje, że dostęp do sądu jest zróżnicowany ze względu na takie cechy jak zamożność, wiek, wykształcenie, narodowość, płeć. Równy dostęp do sądu i brak dyskryminacji w tym obszarze jest jednym z istotnych warunków realizacji zasady państwa prawa.</p>	<p>Stosowanych Nauk Społecznych UW</p>
21.	Polityka zatrudnienia w organizacjach medialnych	<p>Proponujemy dwa pola badawcze w zakresie polityki zatrudnienia w organizacjach medialnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział kobiet i mężczyzn; - udział osób niepełnosprawnych <p>Sugerujemy zbadanie następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> -proporcji dziennikarzy, osób sprawujących funkcje kierownicze (decision-making posts) oraz zasiadających we władzach organizacji medialnych wywodzących się z różnych grup kulturowych i społecznych (w tym kobiety/mężczyźni; osoby niepełnosprawne); -czy organizacje medialne mają wypracowane własne polityki zatrudnienia uwzględniające równość płci. 	<p>Zbadanie tych elementów pluralizmu mediów wykracza poza ustawowe kompetencje KRRiT. KRRiT nie zajmuje się organizacjami medialnymi pod kątem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej w odniesieniu do mediów komercyjnych, a w mediach publicznych – w zakresie prowadzonej przez nie polityki zatrudnienia.</p> <p>Powyżej zaproponowane obszary badań stanowią jednakże istotne wskaźniki pluralizmu mediów, Miarodajne i wszechstronne badania w proponowanych obszarach będą mogły stanowić obiektywną przesłankę do stwierdzenia, czy w interesującym nas zakresie, czyli w strukturach zatrudnienia w spółkach mediowych mamy w Polsce do czynienia z dyskryminacją ze względu na płeć lub niepełnosprawność.</p> <p>Udział kobiet w zakresie podejmowania decyzji w organizacjach medialnych był w 2012 r. przedmiotem badań EIGE w 27 państwach członkowskich UE, ale były to badania porównawcze, przeprowadzone na ograniczonej próbie. Interesujące byłoby zatem przeprowadzenie takiego badania tylko w odniesieniu do Polski na większej próbie. Jeśli chodzi o udział osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu w organizacjach medialnych, nie są nam znane badania na ten temat.</p>	<p>Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji</p>
Rasa/narodowość/pochodzenie etniczne				
1.	Dyskryminacja wielokrotna - specyfika opresji, jakiej doświadczają kobiety z mniejszości etnicznych	<p>Celem badawczym jest przede wszystkim ustalenie występowania dyskryminacji w formie wielokrotnej. Zdefiniowanie zjawiska na potrzeby przyszłych działań legislacyjnych i wskazanie na możliwe (bo funkcjonujące w innych państwach) przykłady rozwiązań prawnych zapobiegających i penalizujących to zjawisko. Wskazana grupa badawcza stanowi jedynie przykład podmiotów doświadczających takiej opresji, tj.</p>	<p>Temat badań jest obszarem stosunkowo nowym, zarówno w zakresie badań naukowych, jak i rozwiązań legislacyjnych (na poziomie krajowym jak i europejskim). Niewątpliwie jednak funkcjonuje jako zjawisko społeczne, co znajduje odzwierciedlenie w niewiążących raportach różnych instytucji unijnych i (powoli) krajowych (ostatni np. Dyskryminacja wielokrotna - analiza zjawiska w obszarze edukacji i zatrudnienia - praca zespołowa - Fundusz współpracy, publ. równość .info).</p> <p>Niewątpliwą potrzebą jest ustalenie projektu definicji dla tego zjawiska i zilustrowanie jej konkretnym przykładem doświadczanej opresji. Należy zastanowić się nad skutkami prawnymi takiej dyskryminacji, by móc formułować konkretne postulaty rozwiązań prawnych. Dla powyższych celów</p>	<p>Zakład Prawa Europejskiego INP PAN</p>

		dyskryminacji ze względu na płeć+pochodzenie etniczne, a często również ze względu na wiek.	istotne jest odniesienie do rozwiązań prawnych funkcjonujących w innych państwach UE, ale także na kontynencie północnoamerykańskim, skąd teoria dyskryminacji wielokrotnie się wywodzi.	
2.	Mowa nienawiści w internecie	<i>Opis znajduje się w przesłance orientacji seksualnej/tożsamości płciowej</i>		
3.	Dyskryminacja Romów w dostępie do opieki zdrowotnej	Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami) obszarach.	Do PTPA wpływają szczególnie ostatnio sygnały o utrudnieniach spotykających przedstawicieli mniejszości Romskiej w dostępie do opieki zdrowotnej. Jest to bardzo namacalny znak, iż zakłady opieki zdrowotnej wciąż nie znają przepisów ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, która wprost zakazuje tego typu działań w dostępie właśnie do tych usług. Warto zatem skierować działania badawcze zarówno do grupy Romów, aby zbadać ich doświadczenia i odczucia, jak i do przedstawicieli świata medycznego.	Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
4.	Mowa nienawiści wobec Romów	Badanie wpisów internautów zamieszczanych w portalach społecznościowych zawierających treści rasistowskie wobec mniejszości etnicznej romskiej w Polsce. Badanie intencji osób wpisujących rasistowskie treści oraz oczekiwanych przez nie skutków wpisów. Badanie wpływu wpisów na wzrost nastrojów rasistowskich w społeczeństwie. Badanie reakcji organów ścigania oraz administratorów portali na zawiadomienia o dokonaniu rasistowskich wpisów. Badanie w/w treści w mediach publicznych.	Coraz częściej spotykamy przejawy dyskryminacji w internecie.	Stowarzyszenie Romów w Polsce
5.	Dyskryminacja i wykluczenie uchodźców w poszczególnych obszarach życia społecznego	Cel badawczy wszystkich proponowanych tematów można określić jako podjęcie kroków (na podstawie gruntownej analizy zarówno obowiązującego prawa, jak i praktycznych sposobów jego realizacji), zmierzających do skutecznego przeciwdziałania zjawisku dyskryminacji we wskazanych obszarach. Celem badań (uwzględniających również standardy międzynarodowe, w tym orzecznictwo	Uzasadnieniem badań podjętych w tym temacie jest utrzymujące się zjawisko marginalizacji uchodźców (w tym m.in. dyskryminacja dzieci uchodźców w obszarze edukacji), braku zagwarantowania ich uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, ekonomicznym państwa. Zagadnienie to wiąże się również z problemem postaw ksenofobicznych i rasistowskich wobec uchodźców. Obecnie badania i działania dotyczące poprawy sytuacji uchodźców w Polsce koncentrują się przede wszystkim na kontroli warunków panujących w ośrodkach dla uchodźców, dlatego warto rozszerzyć je o proponowaną problematykę. Opisywana forma dyskryminacji ma bezsprzecznie wpływ na funkcjonowanie całej grupy, jaką tworzą uchodźcy, w	Zespół Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN

		międzynarodowych organów kontrolnych przestrzegania praw człowieka) powinno być wskazanie konkretnych postulatów zmian prawa i praktyki.	tym w szczególności na ich dzieci, które powinny zyskać szanse na jak najlepsze funkcjonowanie w państwie i społeczeństwie, do którego trafili.	
6. Dyskryminacja ze względu na kolor skóry, pochodzenie etniczne i narodowość - badanie uprzedzeń funkcjonariuszy Straży Granicznej i Policji, ich przyczyn i skutków		Celem badawczym jest zbadanie poziomu uprzedzeń w stosunku do osób o odmiennym kolorze skóry, pochodzeniu etnicznym, narodowości wśród funkcjonariuszy organów ścigania (Straży Granicznej, Policji). Kluczowe pytania, które wymagają przemyślenia to: w czym przejawiają się uprzedzenia oraz czym są warunkowane (stażem pracy, miejscem wykonywania pracy, wiekiem funkcjonariuszy, wykształceniem), a także jakie wywołują skutki.	W codziennej pracy Stowarzyszenia zajmujemy się cudzoziemcami, którzy mają wiele doświadczeń w kontaktach z funkcjonariuszami Policji i Straży Granicznej. Niestety w większości nasi klienci negatywnie oceniają te kontakty. Przeprowadzenie badań będzie dobrą podstawą do wyjścia z programami skierowanymi do funkcjonariuszy. Funkcjonariusze biorą udział w różnego rodzaju szkoleniach doskonalących umiejętności pracy w wielokulturowym środowisku, w związku z czym wartym sprawdzenia jest, jakie mają one przełożenie na wykonywaną przez nich pracę.	Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
7. Mowa nienawiści wobec osób o innym wyznaniu/przynalężności etnicznej/rasowej/narodowej		-	Temat wymagający kompleksowego zbadania zarówno w sferze zatrudnienia, dostępu do edukacji jak również w aspekcie życia codziennego.	Prokuratura Generalna
8. Dostępność sądownictwa dla obywateli i obywaterek		Głównym celem byłoby zbadanie dostępności rozpraw sądowych (ale też procedur, informacji i obsługi) - ich treści dla osób, które np. nie posługują się językiem polskim (biegle lub wcale) - chodzi nie tylko o język obcy, ale również np. migowy. Czy zapewnia się odpowiednie warunki, by każdy obywatel i obywatelka mogli uczestniczyć lub mieli możliwość zapoznania się np. z przebiegiem sprawy, ze zrozumieniem.	Tak naprawdę głównym bodźcem do sformułowania tego celu badawczego były dwie sprawy, które ostatnio miały miejsce. Pierwsza dotyczy społeczności romskiej - w trakcie ostatniego procesu we Wrocławiu nie zapewniono przedstawicielom społeczności romskiej tłumacza z języka romani. Wiele z tych osób nie zna polskiego, a z rumuńskiego często przechodzili na romani. Tłumaczka wiele razy nie była w stanie zrozumieć i przetłumaczyć tego co mówili. Interesujące byłoby zbadanie, w jaki sposób urzędy publiczne realizują przepisy dotyczące zapewnienia zrozumienia przez wszystkie strony tego czego dotyczy sprawa. W przypadku tego procesu Romowie odpowiadali na pytania, których nie rozumiejąc, wspierając linię oskarżenia. Druga sprawa to sąd, który odmówił Sieci Obywatelskiej - Watchdog Polska nagrywania video, co jak się okazało jest częstą praktyką. Sieć zrobiła to na prośbę osób	Fundacja RÓWNOŚĆ.IN FO

			głuchych. Te dwie sytuacje powodują, że prawdopodobnie nie wszyscy obywatele i obywatelki mogą korzystać z pełni swoich praw. Warto być może nie ograniczać się tylko do języka i zbadać również dostępność infrastruktury.	
9.	Dyskryminacja cudzoziemców na rynku pracy	Zdiagnozowanie problemów cudzoziemców z dostępem do rynku pracy, które mają związek z narodowością, pochodzeniem rasowym lub etnicznym	Helsińska Fundacja Praw Człowieka posiada wieloletnią praktykę w udzielaniu pomocy prawnej cudzoziemców. Z naszych obserwacji wynika, że cudzoziemcy mają praktyczne problemy z dostępem do rynku pracy. Naszym zdaniem z badania wynika, do jakiego stopnia problemy te spowodowane są nieświadomością pracodawców na temat zasad zatrudniania cudzoziemców (m.in. czy cudzoziemiec może pracować bez zezwolenia) czy też rzeczywistą dyskryminacją z powodu narodowości, pochodzenia rasowego lub etnicznego. Fundacja zna przypadki obu rodzajów i dlatego uznaje za zasadne dogłębne zbadanie zakresu zjawiska dyskryminacji przez Rzecznika.	Helsińska Fundacja Praw Człowieka
10.	Równe traktowanie cudzoziemców w polskich jednostkach penitencjarnych	Celem badania jest uzyskanie informacji na temat sytuacji cudzoziemców przebywających w polskich jednostkach penitencjarnych, zarówno aresztach śledczych, jak i zakładach karnych pod kątem ryzyka dyskryminacji. Efektem badania będzie określenie obszarów, na których obcokrajowcy pozbawieni wolności mogą być narażeni na nierówne traktowanie, podstawowych czynników ryzyka dyskryminacji, a także zaproponowanie zmian, w tym ewentualnych postulatów de lege ferenda, które są niezbędne, aby ograniczyć ryzyko nierównego traktowania.	Według danych Centralnego Zarządu Służby Więziennej pod koniec stycznia 2014 r. w zakładach karnych i aresztach śledczych przebywało 512 osadzonych cudzoziemców z ponad 40 krajów. Ze względu na swoje pochodzenie etniczne, narodowość, rasę, a także wyznanie stanowią oni grupę szczególnie wrażliwą na praktyki dyskryminacyjne, jednak w ciągu ostatnich lat ich sytuacja nie była przedmiotem żadnych pogłębionych badań. Mając na uwadze, że ostatnia całościowa analiza dot. sytuacji cudzoziemców pozbawionych wolności została przeprowadzona w 1993 r. na zlecenie Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, przeprowadzenie aktualnych badań, zarówno w celu zdiagnozowania bieżącej sytuacji, jak i w celu oceny zmian, które dokonały się od tego momentu, wydaje się paląca.	Fundacja Pro Re Publica
Religia/wyznanie/światopogląd				
1.	Dyskryminacja Świadków Jehowy	Zaistnienie tej grupy w świadomości społecznej na równych prawach z innymi mniejszościami wyznaniowymi, obalenie stereotypów na ten temat.	Świadkowie Jehowy są podobno drugim, po Kościele Rzymskokatolickim pod względem liczebności, związkiem wyznaniowym w Polsce, o dużej dynamice przyrostu. Ich działania prozelityczne budzą najczęściej niechęć lub wrogość środowiska. Brak jednak konkretnych analiz skali tego zjawiska, szczególnie opartych o wiedzę uzyskaną od samych zainteresowanych	Fundacja Centrum Badań Ormiańskich
2.	Dyskryminacja osób przynależnych do	Sprawdzenie zakresu głęboko zapisanych uprzedzeń, które przekazywane są via media, przekaz szkolno-historyczny wobec	Reaguję z dwóch powodów. Po pierwsze, odbyłam w niedzielę wycieczkę do Drohiczyzna, podczas której przewodniczka z upodobaniem wyliczała miejsca i czynności poddane rekatolicyzacji w XVII wieku. Miałam poczucie, że i ona, i	Instytut Filozofii UW

	<p>mniejszości niemieckiej i ewangelickiej</p>	<p>obu grup. Brak systematycznej analizy tej problematyki przez np. instytucje państwowe i organizacje pozarządowe. W sprawie postępowania o tzw. odstępstwo od narodowości prowadziłam korespondencję m. in. z Trybunałem Konstytucyjnym, także biurem RPO, Fundacją Helsińską. Reakcje to albo informacja o braku danych lub danych śladowych, albo jej zupełny brak.</p>	<p>wielu uczestników z aprobatą przyjmuje pozbycie się niedobrych śladów protestantów i powrót właściwej, słusznej wiary. Przewodniczka także z pełnym spokojem mówiła o złym wpływie reformacji jako prądu odciągającego człowieka od Boga, co szczęśliwie i słusznie przerwał katolicyzm w XVII wieku.</p> <p>Jestem też w trakcie badań "Encyklopedii staropolskich" Glogera i Brucknera. Jeśli Gloger prawie w ogóle nie pisał o reformacji albo pisał w duchu (w Polsce było OK, a protestanci sami sobie winni tego, jak pozbawiano ich swobód religijnych), to Bruckner szedł już zdecydowanie dalej, kreśląc obraz ich zdrady jako słusznego powodu dalszych represji. Oczywiście, jest to znaczące uproszczenie konkluzji wynikających z lektury tych tekstów, ale przekazuje sedno sprawy.</p> <p>Po drugie, wymieniłam ostatnio e-maile z p. Wiktorem Soralem z Centrum Badań nad Uprzedzeniami UW w kwestii ankiety dot. mowy nienawiści, w której nie znalazłam ani niemieckiej, ani ewangelickiej opcji. P. Soral odpisał mi, że widzi potrzebę badania postaw niechętnych czy wrogich wobec Niemców, ale o wyborze przedmiotu do ankiety zdecydował czynnik ilościowy (ergo częściej przeciw Żydom czy muzułmanom) niż Niemcom i ewangelikom. Odpisałam mu, że tym bardziej ci, którzy jak widać są mniejszością wśród mniejszości, należy poświęcić uwagę, by nie zginęli przytłoczeni danymi statystycznymi. Tym samym kieruję się, pisząc do Państwa.</p>	
<p>3.</p>	<p>Sytuacja mniejszości religijnych w miejscu pracy</p>	<p>Sytuacja mniejszości religijnych w miejscu pracy - poziom uwzględniania specyficznych potrzeb religijnych pracowników przez pracodawców (np. dni wolne od pracy, miejsce i czas do modlitwy, obecność symboli religijnych w miejscu pracy, odpowiednie posiłki w pracowniczej stołówce). Proponujemy, aby raportem objęte była także przesłanka bezwyznaniowości i jej wpływ na sytuację pracowników.</p> <p>Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej</p>	<p>Polska staje się krajem coraz bardziej wielokulturowym, a wolny przepływ pracowników w UE powoduje, że polscy pracodawcy, szczególnie ci z dużych ośrodków miejskich, mają do czynienia z pracownikami kulturowo odmiennymi od większościowej populacji Polaków i Polek. Z sygnałów docierających do PTPA wynika, że pracodawcy (szczególnie ci więksi) mają świadomość braków w kompetencjach i umiejętnościach zarządzania różnorodnym (w tym przypadku religijnie) zespołem i chcą to zmienić. Brak jest jednak zarówno przepisów prawa, jak i wiedzy o dobrych praktykach, jak uwzględniać różnorodność religijną w miejscu pracy. Z drugiej strony, pojawiają się w PTPA klienci, którzy zaniepokojeni są faktem nieuwzględniania przez ich pracodawców ich specyficznych potrzeb religijnych.</p> <p>Proponujemy także, aby badaniem objąć aspekt bezwyznaniowości w miejscu pracy. Jest to o tyle ważne, iż według badań CBOS z 2012 r. liczba osób w</p>	<p>Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego</p>

		podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami) obszarach.	Polsce deklarujące ateizm, agnostycyzm lub bezwyznaniowość wynosiła 4,2%, a niewiarę 6%, co oznacza ok. 4 milionów osób. Zagadnienie bezwyznaniowości lub ateizmu pracowników w miejscu pracy jest o tyle ważne, iż często osoby te skarżą się np. na obecność symboli religijnych w miejscu pracy lub wymuszanie udziału w religijnych praktykach (np. tradycyjny opłatek, rekolekcje itd.). Wartym zatem byłoby zbadanie zarówno odczuć i doświadczeń pracowników, jak i poziomu świadomości pracodawców w odniesieniu do konieczności równego traktowania wszystkich, bez względu na religię, przekonania.	
4.	Mowa nienawiści w internecie	<i>Opis znajduje się w przesłance orientacji seksualnej/tożsamości płciowej</i>		
5.	Dyskryminacja dzieci niewierzących i nieuczestniczących w lekcjach religii	Ogólna diagnoza sytuacji. Czy wśród dzieci istnieje dyskryminacja na tle religijnym i światopoglądowym i jaki ma zakres.	Naszym zdaniem, jak dotąd poświęca się za mało uwagi dyskryminacji wśród dzieci, bez względu na jej przesłanki czy tło. Tymczasem w tej grupie wiekowej dyskryminacja jest często szczególnie okrutna i traumatyczna dla ofiar, co ma oczywiście wielki wpływ na kształtowanie się osobowości, emocjonalności i postaw społecznych dzieci z obu skonfliktowanych grup: dyskryminowanych i dyskryminujących. Dyskryminacja dzieci niewierzących i nieuczestniczących w lekcjach religii przez dzieci wierzące, praktykujące i uczestniczące w lekcjach religii. Z tego, co wiemy o psychologii dzieci, można się domyślać, że takie zjawisko istnieje, ale nic nie wiadomo na temat jego skali. Doniesienia o pojedynczych przypadkach są często uogólniane, jak sądzę bezzasadnie. Gdyby dyskryminacja tego rodzaju istniała, i gdyby jej zakres był duży, byłby to ważny i jak dotąd niemal niedostrzegany problem społeczny.	Towarzystwo Humanistyczne
6.	Dyskryminacja w dostępie do nauczania innych religii poza religią katolicką oraz do lekcji etyki	Cel badawczy wszystkich proponowanych tematów można określić jako podjęcie kroków (na podstawie gruntownej analizy zarówno obowiązującego prawa, jak i praktycznych sposobów jego realizacji), zmierzających do skutecznego przeciwdziałania zjawisku dyskryminacji we wskazanych obszarach. Celem badań (uwzględniających również standardy międzynarodowe, w tym orzecznictwo międzynarodowych organów kontrolnych przestrzegania praw człowieka) powinno	W Polsce problem dostępu do nauczania religijnego innego niż katolickie zarysowuje się przede wszystkim na tle braku dostępności do alternatywnych form edukacji religijnej czy wyznaniowej, m.in. w postaci lekcji religii. Do dziś dnia nie został wykonany, w wymiarze praktycznego dostępu do lekcji etyki, wyrok ETPCz w sprawie Grzelak p. Polsce. Warto jednocześnie przeanalizować zagadnienie dostępu do nauczania religii lub wyznań innych niż katolicyzm (np. Judaizm, Islam), badając kwestię możliwej dyskryminacji w tym zakresie. Sygnalizowany problem jest najczęściej podejmowany przez prasę i organizacje pozarządowe, jednak dotychczasowe badania nad nim nie przyniosły satysfakcjonującego rozwiązania w wymiarze prawa i praktyki. Należy podkreślić, iż problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży, które ze względu na nieuczęszczanie na lekcje religii katolickiej i	Zespół Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN

		być wskazanie konkretnych postulatów zmian prawa i praktyki.	wyznawanie innej religii, do nauki której nie mają dostępu, narażone stają się na gorsze, dyskryminujące traktowanie również wewnątrz środowiska szkolnego.	
7.	Mowa nienawiści wobec osób o innym wyznaniu/przynalężności etnicznej/rasowej/narodowej	<i>Opis badania znajduje się przy przesłance rasa/narodowość/pochodzenie etniczne</i>		
Niepelnosprawność				
1.	Dyskryminacja osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług świadczonych przez państwo i samorządy	Ustalenie skali dostosowania usług świadczonych przez administrację do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Np. większość szkół podstawowych nie jest wyposażona w nawet podstawowe udogodnienia. Rodzic na wózku nie ma możliwości odebrania ze szkoły swojego sprawnego dziecka - nie znam podobnych badań.	Fundacja Polska Bez Barier
2.	Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi w dostępie do leczenia i opieki środowiskowej	Określenie potrzeb społecznych do dostępności leczenia zaburzeń psychicznych i opieki środowiskowej.	Dyskryminacja środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi przejawia się w nierównym podziale środków przeznaczonych na leczenie. Zaburzenie psychiczne jest traktowane jako choroba w którą nie trzeba inwestować. Natomiast ma olbrzymi wpływ na kondycję całego społeczeństwa.	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
3.	Dyskryminacja w podziale środków na profilaktykę w zakresie zdrowia psychicznego w porównaniu z innymi chorobami	Określenie potrzeb społecznych na działania profilaktyczne z uwzględnieniem korzyści finansowych dla budżetu Państwa wynikających z profilaktyki zdrowia psychicznego.	Dyskryminowana jest grupa osób zagrożona zaburzeniami psychicznymi ze względu na ich dysfunkcje kulturowe i społeczne. Profilaktyka pozwala uniknąć niepełnosprawności i wszystkich wynikających z niej kosztów zarówno społecznych, jak i budżetowych. Badanie mogłoby otworzyć oczy decydentom na korzyści płynące z profilaktyki zdrowia psychicznego zarówno w zakresie chorób psychicznych, jak i uzależnień.	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
4.	Stygmatyzacja i dyskryminacja	Określenie stopnia akceptacji społecznej używania w mowie nienawiści zwrotów	Określenie stopnia akceptacji społecznej określeń używanych w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi dla mowy nienawiści pozwoli na pokazanie	Integracja Stowarzyszenie

	osób z zaburzeniami psychicznymi w mowie nienawiści	dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi (schizofrenik, chory psychicznie itp.).	obszaru stygmatyzacji i umożliwi przeciwdziałanie.	Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
5.	Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie zatrudnienia	Określenie potrzeb i możliwości efektywniejszego zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi z orzeczoną niepełnosprawnością z uwzględnieniem korzyści dla budżetu.	Badanie przeprowadzone w tym zakresie wśród pracodawców i ludzi, którzy zostali dotknięci dyskryminacją w obszarze zatrudnienia, pomoże wypracować skuteczniejsze metody powrotu osób z zaburzeniami psychicznymi na rynek pracy. Jest to niezwykle istotne dla procesu zdrowienia oraz kosztów społecznych. Zawarcie pytania o konieczność wyłączenia produktu z gry rynkowej dla potrzeb spółdzielni socjalnych, może pobudzić dyskusję na temat opłacalności takich działań,	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
6.	Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi przy zawieraniu związków małżeńskich	Określenie akceptacji społecznej funkcjonowania art. 12 KRiO.	Badanie akceptacji społecznej dla utrzymywania art. 12 KRO odbierającego wolność i godność osobom nie ubezwłasnowolnionym oraz akceptującego eugenikę może przyspieszyć zmiany w kodeksie, które do tej pory mimo naszych starań są bezskuteczne. Może też wpłynąć na pokazanie obszaru stygmatyzacji i wykluczenia osób z zaburzeniami psychicznymi.	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
7.	Penalizacja osób chorujących psychicznie	Analiza zjawiska osadzania osób chorujących psychicznie w zakładach karnych jako przejawu szczególnego jaskrawej dyskryminacji najsłabszej grupy obywateli	Według szacunkowych danych w Polsce w zakładach karnych przebywa ponad dwieście osób chorujących psychicznie. Problem penalizacji osób chorujących będzie nasilał się w Polsce w związku ze znacznym niedoszacowaniem opieki zdrowia psychicznego, jak również indywidualizującym się społeczeństwem w dominującym w kraju modelu gospodarki neoliberalnej.	Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
8.	Ocena zakresu i form dyskryminacji osób chorujących na nadwagę i otyłość w obszarze opieki zdrowotnej	Celem badania jest ocena stopnia dyskryminacji osób chorujących na nadwagę i otyłość w obszarze opieki zdrowotnej w różnego typu placówkach medycznych (przychodnie, ambulatoria, szpitale, ośrodki rehabilitacyjne itp.) w całej Polsce – zarówno na poziomie lokalnym (gminy i powiaty), jak i regionalnym (województwa). Badanie ma określić formy, przyczyny oraz skalę zjawiska dyskryminacji osób chorujących na nadwagę i otyłość.	Proponowane badanie dotyczące dyskryminacji osób chorujących na nadwagę i otyłość w obszarze opieki zdrowotnej byłoby pierwszym tego typu badaniem przeprowadzonym w Polsce. Główną przesłanką do realizacji ww. badania są skargi składane Społecznemu Rzecznikowi Praw Osób Chorych na Otyłość przez samych chorych a wskazujące na różnorodne formy wykluczenia, których doświadczają chorzy na nadwagę i otyłość w dostępie do diagnostyki, leczenia, opieki i rehabilitacji swojej choroby. (Wypowiedzi chorych przesłane do Rzecznika, mogą być w każdej chwili udostępnione w celu potwierdzenia przesłanki do realizacji badania). Najczęstsze formy dyskryminacji, z którymi stykają się chorzy na nadwagę i otyłość w obszarze opieki zdrowotnej to: - poniżające traktowanie przez lekarzy i personel medyczny – np. złośliwe	Klinika Chirurgii - Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej; Społeczny Rzecznik Praw Osób Chorych na Otyłość

			<p>komentarze dotyczące wyglądu chorego i jego stylu odżywiania, lekceważący stosunek do chorego i jego choroby, obelgi, wyzwiska; nagminną praktyką jest porównywanie sytuacji chorego do sytuacji więźniów obozów koncentracyjnych: cytata – „W Oświęcimiu grubych nie było”; w opinii wnioskodawcy użycie takiego lub podobnego stwierdzenia, to jawne nakłanianie do masowej eksterminacji osób chorych na nadwagę i otyłość;</p> <ul style="list-style-type: none"> - odmowa wykonania badania palpacyjnego przez lekarza u chorego na nadwagę lub otyłość; - odmowa podjęcia leczenia innych schorzeń poza otyłością „dopóki chory nie schudnie”; - odmowa wykonania zabiegu ze względu na nadwagę i otyłość, choć wykonanie zabiegu nie zagraża zdrowiu i życiu chorego; - brak odpowiedniego sprzętu do diagnostyki, leczenia, opieki i rehabilitacji chorych na nadwagę i otyłość – np. brak wag z odpowiednio wysokim zakresem pomiaru, ciśnieniomierzy z szerokimi mankietami, wzmocnionych stołów operacyjnych i łóżek pacjenckich o większej nośności; - odmowa wykonania podstawowych i specjalistycznych badań diagnostycznych ze względu na brak odpowiedniego sprzętu. <p>W Polsce nie istnieje specjalizacja lekarza obesitologa, czyli specjalisty zajmującego się leczeniem nadwagi i otyłości. Z konieczności, chorzy na nadwagę i otyłość trafiają do lekarzy internistów lub lekarzy innych specjalności leczących schorzenia współwystępujące. Lekceważące, poniżające traktowanie przez lekarzy i personel medyczny przychodni i szpitali oraz niemożność odpowiedniego zdiagnozowania i podjęcia odpowiedniego leczenia sprawiają, że chorzy unikają kontaktu z placówkami medycznymi. To z kolei sprzyja rozwojowi choroby i doprowadza do zagrożenia życia chorych</p>	
<p>9.</p>	<p>Dyskryminacja osób z niepełnosprawnością w polskim systemie penitencjarnym</p>	<p>Celem jest uzyskanie obiektywnych danych o dostępności jednostek penitencjarnych do potrzeb osób z różną niepełnosprawnością z punktu widzenia osadzonych i osób je odwiedzających oraz sformułowanie postulatów zmian prawnych w zakresie przeciwdziałania ich dyskryminacji w polskim systemie penitencjarnym.</p>	<p>Osoba z niepełnosprawnością jako osadzona w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych narażona jest na zwiększoną uciążliwość odbywania kary z uwagi na jej możliwości samodzielnego funkcjonowania w niedostosowanej do jej potrzeb przestrzeni. Na tą sytuację zwraca uwagę orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i polskiego sądownictwa, wskazując, że niedostosowana przestrzeń w miejscach izolacji jest przesłanką do stwierdzenia naruszenia art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także tożsamego z nim art. 15 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w zakresie niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. W polskim ustawodawstwie brakuje przepisów regulujących</p>	<p>Wydział Architektury - Politechnika Gdańska; Stowarzyszenie Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego</p>

			<p>sytuację osób niepełnosprawnych znajdujących się w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także brak jest przepisów prawnych ułatwiających osobom z niepełnosprawnością dostęp i podtrzymywanie kontaktów z najbliższymi osadzonymi w jednostkach penitencjarnych. Znikoma ilość przepisów w aktach wykonawczych nie reguluje kwestii osadzenia osób z różnymi niepełnosprawnościami, a także kwestii dostępności przestrzennej, która zapewniałaby odbywanie kary w sposób humanitarny. Przepisy wykonawcze polskiego Prawa budowlanego wykluczają zakłady karne i areszty śledcze z konieczności dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnością (rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie), co w ewidentny sposób dyskryminuje te osoby i uniemożliwia prawidłowy kontakt z najbliższymi osadzonymi w jednostkach penitencjarnych. Zważywszy, że podtrzymywanie kontaktu z najbliższymi jest jednym z ważniejszych oddziaływań resocjalizacyjnych, należy uznać to za ważną przesłankę podjęcia badań nad określeniem sytuacji prawnej i faktycznej osób osadzonych.</p>	
<p>10.</p>	<p>Dyskryminacja osób z niepełnosprawnością w sektorze usług bankowych</p>	<p>Zbadanie dostępności usług i produktów bankowych dla osób z niepełnosprawnością.</p>	<p>Osoby z niepełnosprawnością są bardzo często dyskryminowane w zakresie korzystania z dóbr, produktów czy usług z powodu ograniczonego bądź też całkowitego braku ich dostępności. Jednym z takich przykładów wykluczenia osób z niepełnosprawnością jest sektor bankowy, który mimo ogromnej dynamiki, szerokiego wachlarza sprzedawanych usług, produktów oraz powiększającej się stale liczby klientów, jest trudno dostępny dla osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Usługi i produkty bankowe stanowią obecnie elementarną część życia codziennego każdego obywatela, w tym również osób z niepełnosprawnością (dokonywanie opłat za rachunki, czynsz, zakupy, etc.) oraz życia zawodowego (wydziały księgowo-finansowe, własna działalność gospodarcza, etc.).</p> <p>Rozwój bankowości na przestrzeni ostatnich lat nie pociąga za sobą rzeczywistego uwzględniania osób z niepełnosprawnością, jako potencjalnych klientów. Konsekwencją tego jest niski poziom dostępności świadczonych przez banki usług i oferowanych przez nich produktów, zaczynając od barier natury architektonicznej w oddziałach bankowych, poprzez brak dostępności do informacji w wersji elektronicznej czy innej alternatywnej dla wersji drukowanej, do pełnej dostępności internetowych i mobilnych serwisów transakcyjnych. Trudno dostępne, a czasem niemożliwe do obsługi przez osoby</p>	<p>Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego</p>

		<p>z niepełnosprawnością, są również bankomaty.</p> <p>Poza wyżej opisanymi barierami natury technicznej czy technologicznej są jeszcze bariery natury mentalnej. Osoby z niepełnosprawnością nie mogą skorzystać z usług i produktów bankowych na skutek niskiej świadomości bądź braku dobrej woli pracowników zajmujących się obsługą klienta. Przykładem tego może być fakt, że mimo wykreślenia z Kodeksu cywilnego artykułu 80, osobom borykającym się z różnymi niepełnosprawnościami nadal odmawia się prawa do podpisania umowy z bankiem. Utrudnia się również swobodne dysponowanie środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym przez te osoby. Brak swobody w dostępie do usług i produktów bankowych jest wyraźnym przejawem dyskryminacji.</p> <p>Osoby z niepełnosprawnościami, jak również osoby starsze, napotykają na trudności typu: zbyt trudny język dokumentów bankowych, zbyt mała czcionka, brak tłumacza języka migowego, za wysokie błaty dla osób poruszających się na wózkach, utrudnienia w telefonicznej obsłudze konta dla osób z problemem słuchu, wprowadzanie zmian w obsłudze urzędzeń bankowych (np. bankomaty) bez uwzględnienia potrzeb osób z niepełnosprawnością, itp.</p> <p>Od kilku lat organizacje reprezentujące środowisko osób z niepełnosprawnością podejmują działania w celu likwidowania takich praktyk. Jednak do tej pory nie wykonano jeszcze kompleksowych badań w zakresie łamania przez banki swobody w zarządzaniu przez obywateli z niepełnosprawnością swoim kapitałem oraz dostępności do oferowanych przez nich usług i produktów.</p> <p>Kilka organizacji pozarządowych podejmowało już pewne próby wycinkowych badań w tym zakresie. Na przykład Fundacja Vis Maior w 2012 r. realizowała projekt „Dostępność osób z dysfunkcją wzroku do dóbr i usług bankowych”, który dotyczył obsługi przez banki osób słabowidzących i niewidomych. Natomiast Fundacja Widzialni badała dostępność stron internetowych banków: Ranking dostępności stron banków wg Fundacji Widzialni, źródło - Fundacja Widzialni (www.Widzialni.eu).</p> <p>Jednak żadna ze znanych nam inicjatyw działań nie uwzględniała szerokiego spektrum niepełnosprawności oraz nie obejmowała swoim zasięgiem wszystkich banków w kraju.</p> <p>Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego poprzez zgłaszany projekt chce zatem zrealizować badania, których celem jest:</p>	
--	--	--	--

			<p>zidentyfikowanie barier, jakie napotykają osoby z niepełnosprawnością podczas zbierania informacji o usługach i produktach bankowych, zidentyfikowanie barier, jakie napotykają osoby z niepełnosprawnością podczas zakładania rachunku bankowego/podpisywania umowy, wnioskowania o inne produkty finansowe, zbadanie dostępności internetowych serwisów bankowych za pomocą automatycznego walidatora, zbadanie wszystkich dostępnych zdalnych kanałów komunikacji umożliwiających korzystanie z usług i produktów bankowych przez klientów z różnymi niepełnosprawnościami. Badaniem zostaną objęte wszystkie banki istniejące w Polsce (71 wraz z bankami spółdzielczymi). Wynikiem badań będą rekomendacje oraz przykłady dobrych praktyk, które zostaną przesłane do centrali wszystkich banków oraz rozpowszechnione wśród zainteresowanych instytucji i środowisk.</p>	
<p>11.</p>	<p>Dostępność usług rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Celem badania jest określenie barier i obszarów dyskryminacji w dostępie do usług rynku pracy dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Badanie powinno uwzględniać perspektywę zarówno publicznych, jak i niepublicznych instytucji rynku pracy, a także osób z różnymi niepełnosprawnościami. Główne badane obszary to: świadomość istnienia usług i możliwości skorzystania z nich wśród osób z różnymi niepełnosprawnościami, dostępność informacji na temat usług rynku pracy świadczonych przez publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy (w tym w szczególności dostępność informacji w alternatywnych formatach), dostępność do usług (w tym przede wszystkim zakres stosowania racjonalnych usprawnień, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo).</p>	<p>Proponowany temat nie został jeszcze kompleksowo przebadany. Problem ten dotyczy dużej grupy osób z niepełnosprawnością gotowych na podjęcie zatrudnienia, jednak na skutek różnych okoliczności nie mających równego dostępu do usług rynku pracy. W 2012 roku aktywnych zawodowo było tylko 17,4% osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, przy wskaźniku aktywności zawodowej 56,7% dla całej populacji i 73,2% dla osób w wieku aktywności zawodowej (źródło danych: BAEL, IV kwartał 2012). Ratyfikowana przez Polskę Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w Artykule 27 „Praca i zatrudnienie” wskazuje, iż Państwa-Strony będą chronić i realizować prawo do pracy pomiędzy innymi poprzez promowanie otwartych programów, których celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej, powrotu do pracy oraz utrzymania zatrudnienia (Art.27, podpunkt k). Jednocześnie ta sama Konwencja zwraca uwagę na fakt, że dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność oznacza także odmowę racjonalnego dostosowania środowiska do szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych (Artykuł 2) Analiza danych pokazuje, że istnieje bardzo duża grupa osób z niepełnosprawnością, która nie jest aktywna zawodowo. Jednym z powodów braku tej aktywności jest utrudniony dostęp do usług rynku pracy, świadczonych zarówno przez instytucje publiczne, jak i niepubliczne.</p>	<p>Fundacja Aktywizacja</p>

		<p>Badanie powinno mieć charakter porównawczy, uwzględniać zarówno perspektywę instytucji, jak i osób z niepełnosprawnością.</p>	<p>Niska dostępność usług jest związana z kilkoma czynnikami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niską świadomością osób z niepełnosprawnością w zakresie wsparcia i usług rynku pracy, (wspierających zatrudnienie) oferowanego przez instytucje - zapisami w systemie orzecznictwa sugerującymi brak możliwości podjęcia zatrudnienia (np. zapis o niezdolności do pracy) -wpływa to na niską świadomość możliwości podjęcia pracy zarówno po stronie osób niepełnosprawnych, jak i pracodawców. -niską świadomość pracowników instytucji dotyczących realnych, odpowiadających potrzebom wynikającym z niepełnosprawności form wsparcia -utrudnionym dostępem do informacji o usługach (niedostępne strony internetowe, niedostępne informacje pisemne, bariery architektoniczne) - utrudnionym uczestnictwem w poszczególnych usługach związanych z małymi możliwościami ich dostosowania do potrzeb wynikających z niepełnosprawności i niską wiedzą/motywacją do ich dostosowania po stronie instytucji realizujących wsparcie. <p>W świadczeniu usług rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością wyspecjalizowały się pozarządowe instytucje rynku pracy. Brakuje jednak wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami niepublicznymi a publicznymi, który mógłby doprowadzić do zwiększenia tej dostępności na wszystkich poziomach.</p> <p>W konsekwencji osoby z niepełnosprawnością wycofują się z prób uzyskania wsparcia w zakresie aktywności zawodowej w instytucjach publicznych.</p>	
12.	Badanie stopnia dyskryminacji osób niepełnosprawnych jako osób pieszych	<p>Badanie stopnia dyskryminacji osób niepełnosprawnych jako osób pieszych i użytkowników chodników oraz stref zamieszkania w przestrzeni publicznej miast Polski ze szczególnym uwzględnieniem starówek i ich najbliższego otoczenia.</p> <p>Diagnoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> -stopnia dostępności chodników dla pieszych jako użytkowników chodników i stref zamieszkania w przestrzeni publicznej miast Polski; -stopnia dyskryminacji osób 	<p>Moje badania terenowe oraz analiza danych źródłowych dowodzą, że wiele miast w Polsce (małych, średnich i dużych) przyzwala na wydawanie zezwoleń na wadliwe lokalizacje ogródków gastronomicznych na całej szerokości chodników bez pozostawiania min.1,5-metrowego pasa przejścia po chodniku dla osób pieszych, w tym osób niepełnosprawnych, obciążonych, z wózkami, na wózkach, na rolkach lub deskorolkach, lub innych urządzeniach mobilnych nie będących rowerami.</p> <p>W efekcie chodniki zajęte są przez ogródki - urządzenia będące własnością prywatną i służące prywatnej działalności gospodarczej, a piesi są zmuszeni do chodzenia i jeżdżenia po jezdniach, które na drogach publicznych, wewnętrznych i w strefach zamieszkania nadal prawnie są jezdniami, więc ruch pieszy po nich nie powinien być traktowany jako jedyny możliwy,</p>	<p>Polskie Towarzystwo Ludoznawcze</p>

		<p>niepełnosprawnych, jako osób pieszych na rzecz restauratorów i właścicieli ogródków gastronomicznych stawianych na całej szerokości chodników; -możliwości przywrócenia osobom niepełnosprawnym, jako osobom pieszym, zapewnionych im prawem przywilejów w zakresie użytkowania chodników i stref zamieszkania.</p>	<p>bezpieczny, wygodny lub najkrótszy.</p> <p>W efekcie chodniki na starówkach wzdłuż pierzei zablokowane są przez ogródki gastronomiczne (np. we Wrocławiu, Sandomierzu, Lublinie, Białymstoku i in.), a piesi chodzą po jezdniach. Tym samym utrudniona jest akcja gaśnicza w przypadku pożaru w pomieszczeniach na piętrach nad ogródkami, utrudnione jest i znacznie wydłużone dojście do lokali usługowych zlokalizowanych między ogródkami i ich nie posiadających (konieczność okrążania ogródków).</p> <p>Poruszanie się osób niewidomych z białą laską lub psem przewodnikiem jest bardzo utrudnione. W tym kontekście zezwolenia na lokalizację ogródków gastronomicznych wprost na chodnikach i zajmowanie przez nie całej ich szerokości (od pierzei do krawężnika) naraża niepełnosprawne i starsze będące pieszymi na nieuzasadnione zmęczenie, wydłużenie trasy podróży, potknięcia, upadki, utratę zdrowia lub życia, przyspieszoną amortyzację wózków inwalidzkich oraz pogorszenie zdrowia, ponieważ wstrząsy spowodowane wielokrotnym przekraczaniem krawężników powodują urazy mięśni i stawów.</p>	
13.	Dostępność sądownictwa dla obywateli i obywaterek	<i>Opis badania znajduje się w przesłance rasa/narodowość/pochodzenie etniczne</i>		
14.	Dostępność usług rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami	<p>Celem badania jest określenie barier i obszarów dyskryminacji w dostępie do usług rynku pracy dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Badanie powinno uwzględniać perspektywę zarówno publicznych, jak i niepublicznych instytucji rynku pracy, a także osób z różnymi niepełnosprawnościami. Główne badane obszary to: świadomość istnienia usług i możliwości skorzystania z nich wśród osób z różnymi niepełnosprawnościami, dostępność informacji na temat usług rynku pracy świadczonych przez publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy (w tym</p>	<p>Proponowany temat nie został jeszcze kompleksowo przebadany. Problem ten dotyczy dużej grupy osób z niepełnosprawnością gotowych na podjęcie zatrudnienia, jednak na skutek różnych okoliczności niemających równego dostępu do usług rynku pracy. W 2012 r. aktywnych zawodowo było tylko 17,4% osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, przy wskaźniku aktywności zawodowej 56,7% dla całej populacji i 73,2% dla osób w wieku aktywności zawodowej (źródło danych: BAEL, IV kwartał 2012).</p> <p>Ratyfikowana przez Polskę Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w artykule 27 „Praca i zatrudnienie” wskazuje, iż Państwa-Strony będą chronić i realizować prawo do pracy pomiędzy innymi poprzez promowanie otwartych programów, których celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej, powrotu do pracy oraz utrzymania zatrudnienia (art.27, podpunkt k). Jednocześnie ta sama Konwencja zwraca uwagę na fakt, że dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność oznacza</p>	Fundacja Aktywizacja

		<p>w szczególności dostępność informacji w alternatywnych formatach), dostępność do usług (w tym przede wszystkim zakres stosowania racjonalnych usprawnień, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo). Badanie powinno mieć charakter porównawczy, uwzględniać zarówno perspektywę instytucji, jak i osób z niepełnosprawnością.</p>	<p>także odmowę racjonalnego dostosowania środowiska do szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych (artykuł 2). Analiza danych pokazuje, że istnieje bardzo duża grupa osób z niepełnosprawnością, która nie jest aktywna zawodowo. Jednym z powodów braku tej aktywności jest utrudniony dostęp do usług rynku pracy, świadczonych zarówno przez instytucje publiczne, jak i niepubliczne. Niska dostępność usług jest związana z kilkoma czynnikami: - niską świadomością osób z niepełnosprawnością w zakresie wsparcia i usług rynku pracy, (wspierających zatrudnienie) oferowanego przez instytucje, - zapisami w systemie orzecznictwa sugerującymi brak możliwości podjęcia zatrudnienia (np. zapis o niezdolności do pracy) - wpływa to na niską świadomość możliwości podjęcia pracy zarówno po stronie osób niepełnosprawnych, jak i pracodawców, - niską świadomość pracowników instytucji dotyczących realnych, odpowiadających potrzebom wynikającym z niepełnosprawności form wsparcia, - utrudnionym dostępem do informacji o usługach (nie dostępne strony internetowe, niedostępne informacje pisemne, bariery architektoniczne), - utrudnionym uczestnictwem w poszczególnych usługach związanych z małymi możliwościami ich dostosowania do potrzeb wynikających z niepełnosprawności i niską wiedzą/motywacją do ich dostosowania po stronie instytucji realizujących wsparcie. W świadczeniu usług rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością wyspecjalizowały się pozarządowe instytucje rynku pracy. Brakuje jednak wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami niepublicznymi a publicznymi, który mógłby doprowadzić do zwiększenia tej dostępności na wszystkich poziomach. W konsekwencji osoby z niepełnosprawnością wycofują się z prób uzyskania wsparcia w zakresie aktywności zawodowej w instytucjach publicznych.</p>	
<p>15.</p>	<p>Dyskryminacja osób głuchych w dostępie do edukacji</p>		<p>Osoby głuche są dyskryminowane w dostępie do edukacji z uwagi na niewłaściwe podejście do rehabilitacji osób głuchych skutkujące ograniczeniem im dostępu do nauki języka (zarówno migowego jak i polskiego w piśmie). Nie każda głucha osoba jest w stanie przyswoić język polski mówiony z wykorzystaniem własnych resztek słuchowych (nawet po zaimplantowaniu).</p>	<p>Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki</p>

			<p>Pozbawienie osób głuchych możliwości nabycia w sposób naturalny języka migowego jest pozbawianiem ich podstawowych lingwistycznych praw człowieka. Dramatem wielu osób głuchych jest słabe opanowanie jakiegokolwiek języka. Nie jest to bezpośrednio wynikiem głuchoty, ale efektem niewłaściwych działań rehabilitacyjnych. Efektem tych działań są sytuacje, w których głuche dzieci rozpoczynają naukę pierwszego języka dopiero w wieku 6-7 lat, co powoduje straty poznawcze, których nie można nadrobić w ciągu dalszego życia.</p> <p>Brakuje w Polsce badań, które pokazywałyby poziom alfabetyzacji osób głuchych (zwłaszcza absolwentów szkół specjalnych), proces nabywania przez nich języka migowego. RPO powinien przeprowadzić takie badania, aby zwrócić uwagę na istniejący problem. Brak znajomości języka polskiego w piśmie w ogromnym stopniu ogranicza osobom głuchym dostęp do edukacji i pracy. Późny dostęp do języka migowego (za wyjątkiem osób głuchych posiadających głuchych rodziców) oraz niewłaściwe nauczanie języka polskiego (w szkołach zakłada się znajomość tego języka podczas kiedy dla osób głuchych jest to język obcy) skutkuje poważnym ograniczeniem dostępu do informacji dla osób głuchych.</p> <p>Traktowanie w polskiej edukacji polskiego języka migowego jako środka pomocniczego w edukacji a nie pełnoprawnego języka, niezależnego od języka polskiego jest nie tylko łamaniem przepisów Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (m.in. art. 24) ale także rażącym zaniedbaniem o charakterze merytorycznym w świetle istniejących na świecie (a także już w Polsce) badań z zakresu m.in. lingwistyki migowej.</p>	
16.	Dyskryminacja osób niewidomych w zakresie dostępu do chodników	Zbadanie możliwości wyegzekwowania prawa w zakresie dostępu pieszych, w tym osób z niepełnosprawnością, do chodników w formie usunięcia ogródków gastronomicznych z chodników lub wyegzekwowania pozostawienia w nich 1,5-metrowego przejścia dla pieszych, by nie musieli poruszać się po jezdniach na ok.10-krotnie wydłużonej, niewygodnej i niebezpiecznej trasie ruchu.	Temat został przebadany przez wrocławską architekt, Annę Rumińską, i zgłoszony wielokrotnie do władz miejskich - urzędników i radnych Wrocławia. Temat jest mi znany z własnych doświadczeń. Zajmowanie chodników ma negatywny wpływ na funkcjonowanie niewidomych w przestrzeni publicznej rynków Wrocławia, Lublina, Sandomierza i podobnych miast, których urzędnicy wydają zezwolenia na całkowite zajęcie chodników przez ogródki gastronomiczne, co zmusza niewidomych do poruszania się po jezdniach i naraża ich na utratę życia lub zdrowia.	Klub Inteligencji Niewidomej RP

17.	Dyskryminacja pracowników chorych na stwardnienie rozsiane	<p>-opis procesu podejmowania przez pracodawców decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem po powzięciu wiedzy o stwardnieniu rozsianym pracownika,</p> <p>-opis stosowanych metod dyskryminacyjnych, mających na celu pozbycie się pracownika ze stwardnieniem rozsianym,</p> <p>-określenie katalogu nieprawdziwych przyczyn rozwiązania stosunku pracy wskazywanych w wypowiedzeniach umów o pracę pracowników ze stwardnieniem rozsianym,</p> <p>-określenie metod przeciwdziałania dyskryminacji, w tym przede wszystkim metod przeciwdziałania rozwiązywaniu stosunku pracy z pracownikiem cierpiącym na stwardnienie rozsiane.</p>	<p>Prześledzenie sposobu postępowania przez pracodawców wobec pracowników ze stwardnieniem rozsianym pozwoli na zbudowanie katalogu stosowanych w Polsce metod dyskryminacji, zarówno pośredniej, jak i bezpośredniej. Na tej podstawie możliwe będzie określenie zasad przeciwstawiania się dyskryminacji przez osoby ze stwardnieniem rozsianym. Nie chodzi jednak jedynie o opisanie miękkich metod perswazji, polegających na przekonywaniu pracodawcy co do korzyści wynikających z kontynuacji współpracy z osobą chorą na SM. Chodzi przede wszystkim o zbudowanie całego systemu przeciwstawiania dyskryminacji w tym zakresie przy wykorzystaniu wszystkich możliwości, jakie dają przepisy prawa pracy. Po przeprowadzeniu badań i ustaleniu metod przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z SM, docelowo powinny działać instytucje, które będą udzielały porad prawnych osobom, u których stwierdzono SM, a które przymierzają się do tego, aby poinformować o tym fakcie pracodawcę. Taki pracownik współpracowałby z prawnikiem od momentu poinformowania pracodawcy o chorobie, tak aby wspólnie z prawnikiem odpowiednio wcześniej wykryć działania dyskryminacyjne i od razu im przeciwdziałać.</p>	Fundacja Pro Re Publica
18.	Finansowanie przez samorządy organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych	<p>Zbadanie struktury finansowania organizacji pozarządowych przez samorządy wszystkich szczebli, w kontekście realizacji zadań pożytku publicznego, określonych w art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Z informacji Sejmiku wynika, że większość samorządów finansuje organizacje (ogłasza konkursy), wyłącznie ze środków PFRON, które co roku otrzymują w wysokości określonej ustawą o budżecie.</p>	<p>Samorządy w aktach prawnych regulujących ich funkcjonowanie mają zapisy dotyczące współpracy na rzecz organizacji pozarządowych, np. art. 7 ust. 1 pkt 19 ustawy o samorządzie gminnym. Znakomitą większość budżetu PFRON pochłania dofinansowanie pracodawców. Na inne zadania zapisane w ustawie o rehabilitacyjnej pozostaje niewiele środków. Z tej części algorytmem środki otrzymują samorządy. Niewielka część pozostaje na rozpisane przez PFRON programy dla aplikujących organizacji. Ponadto środków otrzymanych z samorządów (które otrzymały z PFRON), nie można łączyć z środkami otrzymanymi bezpośrednio z PFRON, co bardzo utrudnia wniesienie wymaganego wkładu własnego. A zwracam uwagę, że większość organizacji działa non profit, i nie posiada środków własnych. Tzw. 1% (jeżeli trafi do organizacji), jest znikomą częścią budżetu.</p> <p>Samorządy sprytnie załatwiają kwestię finansowania organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, rozpisując konkursy z otrzymanych środków PFRON. W statystyce wszystko jest w porządku, ale środki które trafiają poprzez te konkursy do organizacji są niewystarczające dla realizacji</p>	Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych

			celów publicznych. Ponadto samorządy w znikomym odsetku korzystają z ustawowego powierzenia zadań oraz rozpisywania konkursów na dłużej niż rok. Takie podejście zakłóca, a często uniemożliwia realizację zadań, które w swoim charakterze są zadaniami długoterminowymi. Nie korzysta się w ogóle z art. 12 ustawy o pożytku publicznym (władze). W tym zakresie potrzebna jest zmiana tej ustawy	
19.	Polityka zatrudnienia w organizacjach medialnych	<i>Opis badania znajduje się w przesłance plci.</i>		
Wiek				
1.	Dyskryminacja ze względu na wiek. Osoby starsze	Odpowiedź na pytanie, jaka jest skala dyskryminacji osób starszych w Polsce i jakich obszarów życia publicznego, społecznego i gospodarczego ta dyskryminacja przede wszystkim dotyczy.	Dlatego, że takich badań nie ma, a byłyby niezwykle przydatne z uwagi na szereg działań planowanych przez samego Rzecznika, jak też instytucje publiczne i organizacje pozarządowe dotyczące aktywizacji osób starszych i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek.	Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
2.	Dyskryminacja ze względu na wiek w obszarze zatrudnienia	Cel badawczy można określić jako podjęcie kroków (na podstawie gruntownej analizy zarówno obowiązującego prawa, jak i praktycznych sposobów jego realizacji), zmierzających do skutecznego przeciwdziałania zjawisku dyskryminacji we wskazanych obszarach. Celem badań (uwzględniających również standardy międzynarodowe, w tym orzecznictwo międzynarodowych organów kontrolnych przestrzegania praw człowieka) powinno być wskazanie konkretnych postulatów zmian prawa i praktyki.	Dyskryminacja ze względu na wiek, której najpoważniejsza i dominująca formą jest dyskryminacja osób starszych w zatrudnieniu, jest problemem wpływającym na całą strukturę społeczną, w tym strukturę zatrudnienia. Ponadto, ze względu na przewidywane zmiany demograficzne, problem ten będzie narastał w ciągu kolejnych lat. Problem ten jest podejmowany w pracach m.in. RPO, jednak nadal w sposób niewystarczający. Ma on zasadniczy wpływ na dyskryminowaną grupę społeczną, wpływając na cały szereg kluczowych aspektów jej funkcjonowania na zasadach równości z innymi członkami społeczeństwa.	Zespół Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN
3.	Wizerunek osób starszych w mediach	Osoby starsze media pokazują niejednokrotnie w sposób ośmieszający, przekłamany, goniąc za sensacją niezgodnie z prawdą, co powoduje, że w powszechnej	Miesięczne badanie mediów wykaże: a/ jak media przedstawiają osoby starsze, tzn. jakim językiem opisują seniorów, w jakich kontekstach pokazywane są osoby starsze. b/ które media piszą/ pokazują informacje dotyczące osób starszych i jak często to robią	Fundacja na Rzecz Kobiet JA KOBIE TA

		opinii społecznej senior/osoba starsza kojarzy się negatywnie, tzn. jako ktoś kto roszczeniowy, niesłusznie domagający się swoich praw. Osoba, do której można nie mieć szacunku, z której można się śmiać, którą można traktować jak osobę drugiej kategorii. Dozwolenie na przekłamany przekaz medialny przyczynia się do dyskryminowania osób starszych. Warto zbadać skalę zjawiska i na bazie wyników raportu zastanowić się nad sposobami zaradczyimi.		
4.	Dyskryminacja wiekowa w środowisku akademickim	Identyfikacja przejawów dyskryminacji wiekowej w badaniach naukowych i przez to w karierze naukowej.	W państwach członkowskich UE występują liczne przykłady dyskryminacji starszych pracowników naukowych. Np. przyznawanie grantów osobom do 40 roku życia (Austriacka Akademia Nauk), przyjmowanie do publikacji artykułów od autorów do 35 roku życia. Polskie zasady przyznawania grantów pozostawiają wiele do życzenia, np. preferują osoby, które już dostały granty. Stosunkowo łatwiej jest dostać grant młodym naukowców. Składa się na to pula środków wydzielonych dla określonej grupy wiekowej w luźnym, jeśli jakimkolwiek związku, z coraz większą możliwością budowania sobie historii otrzymywania grantów, która z kolei ułatwia otrzymanie grantu w kolejnych etapach kariery. Reforma szkolnictwa wyższego stworzyła swoistą pułapkę dla starszych pracowników, którzy nie mogą dostać grantu ani dla młodszych pracowników ani grantów ogólnych, gdyż nie mają historii otrzymywania grantów. Brak grantów wiąże się też z tym, że nie są one obiektywnie potrzebne w niektórych dziedzinach (np. badanie orzecznictwa sądowo – administracyjnego w Polsce), ani też nie było do czasu reformy nacisku na ich zdobywanie przez powiązanie ze ścieżką kariery prawniczej. Otrzymywanie grantów stało się warunkiem awansu naukowego, gdyż prawodawca myli naukowość badań ze źródłami ich finansowania. Dochodzi do aktów unicestwiania dorobku naukowego osób starszych przez odbieranie, zmniejszanie lub nieprzyznawanie punktów za publikacje wcześniej wydane. Publikacja spełniająca kryteria objętościowe książki kilka lat temu już nią nie jest i nie może być zaliczana do dorobku naukowego. Starsi pracownicy nauki, np. w naukach prawnych, lepiej znają język francuski i niemiecki, jednak publikacje w tych językach są prawie nieobecne na listach czasopism	Akademia Leona Koźmińskiego

			punktowanych, zdominowanych przez pisma anglosaskie. Prowadzi to do rażącej dyskryminacji, gdyż osoba publikująca w piśmie amerykańskim (nawet mało punktowanym wg lokalnych standardów) przynosi wielokrotnie więcej punktów niż publikacje w języku niemieckim i francuskim.	
5.	Dyskryminacja naukowców w starszym wieku w prawodawstwie i praktyce naukowej	Określenie stopnia i zakresu dyskryminacji starszych naukowców oraz zbadanie rozdzwiewku między prawodawstwem a praktyką.	W systemie polskiej nauki zauważalne są sygnały świadczące o elementach dyskryminacji ze względu na wiek. Np. ustawa o PAN stosuje granicę wieku wyłącznie do funkcji, których objęcie i wykonywanie wymaga nawiązania stosunku pracy (czytamy na przykład, że „członek krajowy Akademii, który ukończył 70. rok życia, otrzymuje status członka-seniora”, co oznacza, że może brać udział w pracach Akademii bez biernego prawa wyborczego w ramach funkcji, które są wykonywane na podstawie stosunku pracy, oraz nie może brać udziału w pracach rad kuratorów). Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym zakłada, że kandydatem na członka Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów nie może być osoba, która ukończyła 70. rok życia. Także niezależna Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, największe pozabudżetowe źródło finansowania nauki, która promuje się hasłem „Wspierać najlepszych, aby stali się jeszcze lepsi”, przy przyznawaniu subsydiów profesorskich kieruje się wiekiem i wyłącza z programu „Mistrz” osoby ponad 60-letnie. W połączeniu z zawężającą interpretacją litery prawa przepisy te oznaczają de facto wykluczenie całej, dużej grupy społecznej naukowców z ważnej sfery życia zawodowego.	Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy, Laboratorium Analiz Statystycznych i Ewaluacji
6.	Równe traktowanie w procesie zatrudniania ze względu na wiek, płeć i orientację seksualną	-	Tematyka znana i poddawana dyskusji, jednak wydaje się, że nadal istnieje potrzeba przeprowadzenia kompleksowych badań tego zjawiska w aspekcie zarówno wieku, płci i orientacji seksualnej. Przeprowadzenie kompleksowych badań pozwoliłoby ustalić skalę zjawiska dyskryminacji w procesie zatrudniania ze względu na wiek, płeć i orientację seksualną, jak również pozwoli zweryfikować dane z badań przeprowadzonych na ten temat w poprzednich latach.	Prokuratura Generalna
7.	Jakość wsparcia środowiskowego dla niesamodzielnych osób starszych	Zebranie dotychczasowych refleksji dotyczących standardów funkcjonowania DPS oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących ścieżek wzmacniania wsparcia dla osób niesamodzielnych świadczonych na poziomie lokalnym	Ze względu na zmiany demograficzne zapotrzebowanie na fachowe wsparcie dla osób starszych będzie rosnąć. Zdaniem ekspertów brak jest określonych standardów funkcjonowania DPSów (zwłaszcza pod względem zapewnienia odpowiedniego dostępu do opieki medycznej), a także pod względem ograniczania działań o charakterze totalnym, uwłaczających godności pensjonariuszy. Badanie powinno dostarczyć wiedzy na temat luk w spójności działań różnych podmiotów zobowiązanych do świadczenia pomocy na poziomie lokalnym, powodujących brak równości w dostępie do usług	Komisja Ekspertów ds. Osób Starszych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich

			socjalnych.	
1.	Mowa nienawiści w internecie	Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami) obszarach.	Zagadnienie mowy nienawiści w Internecie w odniesieniu do przesłanki rasy, pochodzenia etnicznego, orientacji seksualnej, tożsamości płciowej, jest jednym z większych wyzwań polskiej polityki równościowej. Aby skuteczniej zwalczać te szkodliwe zjawiska (które niejednokrotnie przeradzają się w nienawistne czyny) i aby mieć wiarygodne argumenty w prowadzeniu debaty publicznej (i legislacyjnej) posiadanie wiarygodnych badań i statystyk jest kluczowe. Warto zatem przeprowadzić badania zarówno na grupach mniejszościowych, które doświadczają nienawiści w Internecie, jak i spróbować przeprowadzić (oczywiście za pomocą odpowiedniej metodologii) czasowy monitoring wybranych mediów elektronicznych celem sprawdzenia poziomu występowania w nich nienawistnych komentarzy.	Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
2.	Sytuacja dzieci w związkach jedнопłciowych w Polsce	Analiza sytuacji prawnej i społecznej, w jakiej znajdują się dzieci wychowywane w związkach jedнопłciowych.	Szacuje się, że w Polsce w związkach jedнопłciowych jest obecnie wychowywanych około 20 tys. dzieci. Są to najczęściej dzieci jednego/jednej z partnerów/partnerek z poprzedniego, heteroseksualnego związku. Dzieci te spotykają się z ostracyzmem społecznym wśród rówieśników i przez to mogą być narażone na problemy z akceptacją, problemy emocjonalne. Prawo do opieki nad dzieckiem ma jedynie jedno z rodziców, mimo, że trud i wysiłek wychowania jest najczęściej równomiernie ponoszony przez każde z rodziców, biologicznego i jego partnera/partnerekę.	Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
3.	Sytuacja związków jedнопłciowych w Polsce, w tym związków obywateli/lek Polscy z obywatelami/kami innych krajów	Zbadanie sytuacji osób pozostających w związkach jedнопłciowych w kontekście sytuacji prawnej, jak i również w kontekście społecznym jakości życia tego typu związków i ich społecznego postrzegania.	Osoby nieheteroseksualne według różnych szacunków stanowią od 5-10% społeczeństwa, co w Polsce daje od liczbę od 1 do 2 milionów obywateli i obywaterek, które potencjalnie tworzą związki jedнопłciowe. Jak dotąd nigdy w Polsce nie przeprowadzono badań dotyczących jakości życia, społecznego postrzegania i sytuacji prawnej tej jednej z największych mniejszości żyjących w Polsce. Zarejestrowane związki jedнопłciowe obywateli Polscy z obywatelami innych krajów nie są rozpoznawane przez polskie prawo co rodzi cały szereg problemów związanych m.in. z prawem pobytu współmałżonków/partnerek na terenie RP, rozpoznanie ich praw nabytych poprzez zawarcie związku w innym kraju. Takie badania pozwolą zdobyć niezwykle cenne informacje stanowiące argument do poprawy sytuacji par jedнопłciowych. Pozwolą również lepiej zrozumieć specyfikę problemów z jakimi spotyka się ta tak liczna grupa.	Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
4.	Dyskryminacja młodych osób LGBT w polskich	Zbadanie poziomu i skutków dyskryminacji, z jaką spotykają się młode osoby LGBT w środowisku szkolnym,	Z badań zamieszczonych w raporcie "Sytuacja społeczna osób LGBT. Raport za lata 2010 i 2011" wynika, że w ponad 30% miejscem, gdzie dochodzi do przemocy fizycznej lub psychicznej wobec osób LGBT, jest właśnie szkoła lub	Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza

	szkołach	zarówno ze strony rówieśników jak i osób dorosłych pracujących w placówkach szkolno-wychowawczych.	uczelnia. Młode osoby LGBT czują się zastraszone w środowisku szkolnym, a próby zdobycia pomocy wśród nauczycieli i pedagogów szkolnych często kończą się fiaskiem z powodu ich homo-, bi- i transfobicznego nastawienia. Dlatego, uważamy, że niezwykle ważne jest zbadanie skali dyskryminacji z jaką spotykają się młode osoby LGBT oraz nastawienia osób pracujących w szkołach do tematyki LGBT oraz ich przygotowania do radzenia sobie z problemem homo-, bi- i transfobii w szkołach.	
5.	Sytuacja osób nieheteronormatywnych (LGBTI) w detencji	Celem badania sytuacji osób LGBTI pozbawionych wolności jest wskazanie głównych czynników ryzyka, na jakie narażone są osoby LGBTI w detencji oraz zaproponowanie ewentualnych działań, które powinny być podejmowane w celu zapewnienia im bezpieczeństwa, jak i diagnoza obszarów, w których osoby te narażone są na nierówne traktowanie.	Zgodnie ze standardami międzynarodowymi dotyczącymi osób pozbawionych wolności, osoby nieheteronormatywne należą do grupy tzw. "wrażliwej". W miejscach detencji znajdują się one w sytuacji szczególnego zagrożenia, ze strony nie tylko innych osób pozbawionych wolności, ale również ze strony funkcjonariuszy państwowych. Na sytuację mniejszości seksualnych w miejscach zatrzymania zwrócił uwagę Specjalny Sprawozdawca ds. Tortur przy ONZ w Raporcie z 3 lipca 2001 r. (A/56/156, para.23), w którym stwierdził, iż osoby te są postrzegane jako "podkategoria ludzi" w miejscu pozbawienia wolności.	Krajowy Mechanizm Prewencji, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
6.	Równe traktowanie w procesie zatrudniania ze względu na wiek, płeć i orientację seksualną	<i>Opis badania znajduje się w przesłance wieku</i>		
7.	Dyskryminacja osób transpłciowych w zatrudnieniu	Celem badawczym zaproponowanego tematu jest zmapowanie sytuacji osób transpłciowych w zatrudnieniu za pomocą analizy kwantytatywnej (do tej pory istnieją jedynie zapisy o pojedynczych przypadkach dyskryminacji znane organizacjom specjalizującym się w prawach człowieka, zwłaszcza prawach człowieka osób LGBTI).	Dyskryminacja osób transpłciowych w zatrudnieniu była tematem ogólnych badań związanych z dyskryminacją tej grupy społecznej, nigdy jednak nie zostały przeprowadzone szczegółowo. Problem ten jest od bardzo dawna jednym z podstawowych czynników uniemożliwiającym osobom transpłciowym odpowiednie funkcjonowanie na rynku pracy.	Fundacja na rzecz osób transpłciowych Trans-Fuzja
8.	Nierówne traktowanie w dostępie do	Ustalenie występowania, form oraz skali nierównego traktowania w dostępie do publicznie oferowanych usług na tle	W aktualnym stanie prawnym zakazane jest nierówne traktowanie osób fizycznych w dostępie do publicznie oferowanych usług ze względu na płeć, rasę, pochodzenie	Stowarzyszenie Na Rzecz Lesbijek,

	publicznie oferowanych usług na tle orientacji seksualnej i tożsamości płciowej	orientacji seksualnej i tożsamości płciowej	<p>etnicznej lub narodowości. Jednocześnie z doświadczeń zebranych przez krajowe organizacje LGBT wynika, że do nierównego traktowania w powyższym zakresie dochodzi - bezkarnie - także na tle orientacji seksualnej i tożsamości płciowej. Dochodzi do m.in. wypraszania czy usuwania par jednopłciowych z dyskotek i innych lokali rozrywkowych (czasem pod jakimkolwiek pretekstem, a czasem z ujawnieniem homofobicznego uzasadnienia takiego postępowania), do odmowy wynajęcia lokalu mieszkalnego takiej parze lub osobie LGBT, która nie kryje, że jest nieheteronormatywna. Formą nierównego traktowania ze względu na orientację seksualną jest też m.in. takie ukształtowanie oferty handlowej (np. ubezpieczeniowej), że mogą z niej skorzystać wyłącznie pary różnopłciowe (przy czym nie ma znaczenia, czy taką parę tworzą osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu czy w małżeństwie).</p> <p>Przedmiotowy temat nie został gruntownie zbadany; organizacje LGBT znają go bardziej ze swojej praktyki (otrzymywanych zgłoszeń i przeprowadzanych interwencji), aniżeli z regularnych badań. Tym bardziej wskazane jest rzetelne zbadanie tego zagadnienia przez RPO.</p>	Gejów, Osób Biseksualnych, Osób Transpłciowych oraz Osób Queer "Pracownia Różnorodności"
9.	Obecność zjawiska dyskryminacji w środowisku prawniczym	Gotowość do reprezentowania osób narażonych na dyskryminację. Wpływ osobistego podejścia prawników do osób LGBT a rozstrzygnięcia w sprawach, w których zostaje ujawniona orientacja seksualna strony. Czy ewentualne homofobiczne podejście prawnika może mieć realny wpływ na wynik sprawy dotyczącej dyskryminacji.	Jako grupa prawna kilkakrotnie zostaliśmy poproszeni o wskazanie zaufanego notariusza/ prawnika w miastach w całej Polsce, co wywołało nasze wątpliwości odnośnie do bezstronności środowiska prawniczego	Zespół Prawny Stowarzyszenia Lambda Warszawa
10.	Problem okaleczania dzieci interseksualnych tuż po narodzeniu	Celem jest oszacowanie przypadków przeprowadzania operacji genitalnych na interseksualnych noworodkach (zwłaszcza przypadków niezagrażających życiu).	Biorąc pod uwagę, że nie istnieją przepisy prawne zabraniające interwencji chirurgicznych na noworodkach, jest niemal pewne, że tego typu interwencje mają miejsce. Z informacji Fundacji Trans-Fuzja wynika, że zabiegi tego typu mogą być wykonywane nawet na 100 dzieciach rocznie. Proceder ten jest niezgodny z podstawowymi prawami człowieka i powinien być jak najszybciej zaprzestany, należy jednak zbadać jego skalę	Fundacja na rzecz osób transpłciowych Trans-Fuzja
11.	Przemoc fizyczna oraz mowa nienawiści motywowane	Ustalenie form, postaci oraz występowania przemocy fizycznej oraz mowy nienawiści motywowanych uprzedzeniami na tle orientacji seksualnej i tożsamości płciowej.	Przedmiotowe zagadnienie jest od co najmniej od 2002 roku stosunkowo regularnie badane przez krajowe organizacje LGBT, takie jak stowarzyszenia "Kampania Przeciw Homofobii" oraz "Lambda-Warszawa". Wyniki tych badań - choć alarmujące - nie przekładają się w żaden sposób na działania	Stowarzyszenie Na Rzecz Lesbijek, Gejów, Osób

	uprzedzeniami na tle orientacji seksualnej i tożsamości płciowej		władz publicznych (niezależnie od politycznych barw aktualnie rządzącego obozu), które od lat uchylają się od zapewnienia osobom LGBT ochrony, z której korzystają m.in. grupy (i poszczególne osoby) doświadczające ataków na tle uprzedzeń rasowych, etnicznych, narodowościowych i wyznaniowych. Ilekroć temat zapewnienia osobom LGBT ochrony przed homofobicznymi atakami pojawia się w debacie publicznej, strona przeciwna zmianom prawa w przedmiotowym zakresie używa całego wachlarza argumentów - w tym podważa wyniki ww. badań, kwestionując ich obiektywizm i metodologię. Badanie przeprowadzone przez organ niezależny od aktualnego układu rządowego powinno dostarczyć wyników, których podważanie czy kwestionowanie z ww. pozycji nie będzie możliwe.	Biseksualnych, Osób Transpłciowych oraz Osób Queer "Pracownia Różnorodności"
12.	Sytuacja dzieci transpłciowych, które na mocy orzeczenia sądu przebywają w systemie pieczy zastępczej		Transpłciowe dzieci wymagają szczególnej dbałości w zakresie zapewnienia im poczucia bezpieczeństwa zarówno pod względem fizycznym jak i psychicznym. Dlatego też należałoby zweryfikować, czy w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej istnieją w Polsce placówki, które są przygotowane na przyjęcie dzieci transpłciowych, tzn. mają zapewnione zaplecze organizacyjne począwszy od pokoi, łazienek, po właściwą opiekę m.in. psychologiczną.	Zespół prawny stowarzyszenia Lambda Warszawa
13.	Sytuacja osób LGBT z niepełnosprawnościami	Celem badania byłaby ilościowa i jakościowa analiza sytuacji osób niepełnosprawnych LGBT pod kątem dostępu do instytucjonalnej pomocy.	Do Stowarzyszenia zgłaszają się osoby, które są przekonane, że aby otrzymać pomoc, jako osoby niepełnosprawne, muszą ukrywać swoją orientację psychoseksualną. Z tego wynika ich podwójnie trudna sytuacja społeczna i psychologiczna. Osoby te ulegają tzw. podwójnemu wykluczeniu.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób LGBT Tolerado
14.	Sytuacja transpłciowych dzieci i transpłciowej młodzieży w szkole	Celem jest zbadanie, jak wygląda sytuacja transpłciowej młodzieży, jeśli chodzi o dostęp do odpowiedniej informacji nt. transpłciowości oraz możliwości realizowania swojej tożsamości w szkole.	Sytuacja transpłciowej młodzieży jest kwestią do tej pory niezbadaną, wymagającą gruntowego zbadania, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że ani polski system prawny, ani system opieki zdrowotnej nie gwarantuje żadnej pomocy. Należy również przyjrzeć się problematyce szykanowania i znęcania się nad transpłciową młodzieżą.	Fundacja na rzecz osób transpłciowych Trans-Fuzja
Inne/wszystkie				
1.	Poziom realizacji ustawy antydyskryminacyjnej	Zbadanie poziomu dyskryminacji, jak i świadomości prawnej i społecznej podmiotów zobowiązanych do przestrzegania zasady równości w konkretnych (objętych badaniami) obszarach. Szczególne uwzględnienie stosowania i	Wydaje się, że tematyka ta jest szczególnie ważna w kontekście często podnoszonego braku efektywności przepisów tej ustawy. Po pierwsze, jak wykazały badania (na ograniczoną skalę) PTPA w tym zakresie, polskie sądy mają problem z klasyfikacją takich postępowań. Po drugie, często sędziowie nie wiedzą o istnieniu ustawy. Po trzecie, często uzasadnienia wyroków wydawanych na podstawie ustawy, ale także innych przepisów antydyskryminacyjnych, nie uwzględniają najnowszych trendów i standardów	Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego

		znajomości ustawy przez sądy.	prawnych w przeciwdziałaniu nierównemu traktowaniu. Wyniki badań mogłyby posłużyć jako argument w dialogu z korporacjami prawniczymi oraz placówkami edukacyjnymi dla prawników odnośnie do bardziej intensywnego włączenia tej problematyki do systemu edukacji tej grupy zawodowej.	
2.	Dyskryminacja tzw. sygnalistów Dyskryminacja osób sygnalizujących potencjalne nieprawidłowości godzących w interes społeczny, zachodzących w środowisku pracy – ze względu na fakt zasygnalizowania/postawę sygnalisty polegającą na sprzeciwie wobec obserwowanych nieprawidłowości.	Zbadanie zakresu ochrony prawnej osób zatrudnionych (na podstawie różnych stosunków prawnych) przed działaniami dyskryminacyjnymi podejmowanymi w odwecie za zasygnalizowanie nieprawidłowości godzącej w interes społeczny. Zlokalizowanie grup nieobjętych ochroną. Zbadanie efektywności przepisów deklarujących ochronę przed dyskryminacją w sprawach tzw. sygnalistów (w szczególności art. 18 (3a) i następnych Kodeksu pracy na sali sądowej). Czy przepisy dot. zasady równego traktowania w zatrudnieniu są skuteczne w sprawach sygnalistów na sali sądowej?	W 2009 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej – w odpowiedzi na pismo RPO w sprawie wzmocnienia ochrony prawnej tzw. sygnalistów na drodze ewentualnej inicjatywy legislacyjnej – stanął na stanowisku, że nie zachodzi potrzeba podejmowania takiej inicjatywy. Jeden z argumentów odwoływał się do przepisów Rozdziału IIa Kodeksu pracy. Tymczasem wnioski płynące z badań Fundacji Batorego oraz z monitorowanych postępowań sądowych każą poddawać w wątpliwość skuteczność wspomnianych rozwiązań w sprawach sygnalistów.	Fundacja im. Stefana Batorego
3.	Brak świadomej polityki równościowej w polskich mediach	Celem badań byłoby przyjrzenie się jak, polityka równości płci realizowana jest w mediach i jaki obraz mediów wyłania się z dostępnych analiz i badań, ale przede wszystkim jakie analizy i badania są w tym obszarze prowadzone.	W Polsce prasa, radio i telewizja wciąż są terenem nieomal niezbadanym pod kątem równości płci. Szczególnie zaniedbany jest monitoring zwracający uwagę na kwestię reprezentacji tj. na to, jakie kategorie osób i w jaki sposób przedstawiane są w mediach, jakie w ogóle lub prawie w ogóle się w mediach nie pojawiają np. osoby starsze, niepełnosprawne, biedne. W mediach mamy także do czynienia z tzw. „milczeniem kobiet”, które najsilniej przejawia się na dwóch płaszczyznach: politycznej i eksperckiej.	Posel do Parlamentu Europejskiego
4.	Dyskryminacja bezpieczeństwa – jakie przyczyny?	Celem jest zbadanie zjawiska dyskryminacji bezpieczeństwa przebywających w Polsce.	Temat bezpieczeństwa jest w Polsce niemal całkowicie niezbadany, choć ich liczbę szacuje się na ok. 2000. Polska nie ratyfikowała konwencji dotyczących sytuacji osób bezpieczeństwa (Konwencja ONZ o statusie bezpieczeństwa z 1954 r. oraz Konwencja ONZ o ograniczaniu zjawiska bezpieczeństwa z 1961 r.). Jednocześnie badania światowe pokazują, że jest to grupa szczególnie narażona na dyskryminację tych osób – ma miejsce najczęściej ze względu na ich rasę, pochodzenie etniczne, ale też ze względu na inne przesłanki takie jak	Helsińska Fundacja Praw Człowieka

			<p>pleć, religia czy przekonania polityczne. Opublikowane przez Centrum im. Haliny Nieć raport z 2013 r. pokazuje, że bezpieczeństwa jest w Polsce realnym problemem. W celu uwidocznienia problemów, z jaką spotyka się ta grupa osób potrzebne są badania, w tym dedykowane problematyce dyskryminacji z jaką spotykają się apatrydzi.</p>	
5.	Status materialny jako przesłanka dyskryminacji	<p>Analiza skali zjawiska dyskryminacji z uwagi na niski status materialny, w szczególności w zakresie dostępu do dóbr i usług, a także dostępu do administracji rządowej i samorządowej oraz wymiaru sprawiedliwości.</p>	<p>Status materialny nieczęsto pojawia się w szerszej debacie poświęconej przyczynom dyskryminacji, choć wydaje się, że ubóstwo może stanowić przeszkodą nie tylko w dostępie do komercyjnych dóbr i usług, ale również do usług podmiotów administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości. Badanie przeprowadzone przez RPO może pomóc zweryfikować tak postawioną hipotezę i potencjalnie zidentyfikować obszary wymagające szczególnej uwagi.</p>	<p>Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka w Ministerstwie Sprawiedliwości</p>
6.	Dyskryminacja dzieci i młodzieży powracających z emigracji w polskim systemie edukacji	<p>Głównym celem badania jest zdiagnozowanie dyskryminacji poprzez nieuwzględnienie specjalnych potrzeb dzieci i młodzieży powracających z emigracji w systemie edukacji. W tym celu konieczne jest oszacowanie skali zjawiska powrotów dzieci i młodzieży objętej obowiązkiem szkolnym oraz kompleksowa diagnoza problemów doświadczanych przez nie w związku z adaptacją do nowej sytuacji.</p>	<p>Główny Urząd Statystyczny szacuje, że z początkiem 2011 r. poza granicami Polski przebywało czasowo aż 2 015 500 mieszkańców naszego kraju (Kostrzewa i Szałtys, 2013). Prawie 78% emigrantów przebywało za granicą przynajmniej 12 miesięcy, pozostała część, 453 000 osób, przebywało za granicą od 3 do 12 miesięcy (Kostrzewa i Szałtys, 2013). Należy zwrócić również uwagę na strukturę wiekową osób przebywających poza granicami Polski powyżej 3 miesięcy – było to 262,9 tys. osób w wieku przedprodukcyjnym (0-19 lat), natomiast wśród przebywających czasowo - 130 tys. osób w tym wieku. Oznacza to, że przebywało tam blisko 400 tysięcy dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Znacząco rośnie również liczba dzieci urodzonych za granicą – według danych spisowych z 2011 r. można mówić o 46 tys. dzieci urodzonych w latach 2004-2011. Na podstawie doniesień z Wielkiej Brytanii (ONS, 2013), gdzie w latach 2008-2012 Polki urodziły ponad 95 tys. dzieci, można przypuszczać, że w ostatnich latach liczba dzieci urodzonych za granicą również w innych krajach mogła znacząco wzrosnąć. Równocześnie dane spisowe wskazują na to, że spośród przebadanych osób, które przebywały za granicą, blisko 50% planuje powrót do Polski (Kostrzewa i Szałtys, 2013). Uwzględniając fakt, że wyjechały osoby głównie młode, w wieku zwykle związanym z powiększaniem rodziny, w ciągu najbliższych lat można spodziewać się rosnącej liczby dzieci powracających (lub przyjeżdżających po raz pierwszy) do Polski, gdzie będą podejmowały naukę szkolną. Wydaje się to szczególnie prawdopodobne w obliczu wyników badań sugerujących, że jedną z istotnych motywacji do powrotu z zagranicy jest przekonanie, że w Polsce dzieci otrzymają lepszą edukację niż w kraju</p>	<p>Instytut Psychologii – Uniwersytet Jagielloński</p>

			<p>emigracji (Grzymała-Moszczyńska, 2011). Dane (uzyskane na podstawie statystyk dotyczących zameldowania osób w wieku przedprodukcyjnych przybywających z zagranicy) wskazują na niezbyt liczny, acz systematyczny ich napływ – w roku 2010 było to 5290 osób, 2011 – 6006 osób, a w 2012 – 5928 osób (GUS, Bank Danych Lokalnych, 2014). Można jednak przypuszczać, że dane te są znacząco zaniżone, ponieważ wiele rodzin nie wymeldowuje się z Polski, wyjeżdżając nawet na długi okres czasu. Ze względu na brak konieczności dopełniania tego rodzaju formalności, powstają istotne trudności związane z monitorowaniem liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym powracających do Polski po pewnym czasie pobytu za granicą lub przyjeżdżających do Polski po raz pierwszy (urodzonych i dotychczas mieszkających zagranicą).</p> <p>Mimo tego, że zjawisko powrotów z emigracji nie jest już zjawiskiem szczególnie nowym w polskiej rzeczywistości, wciąż na naszym gruncie wydaje się być obszarem zaniedbanym badawczo. O ile do tej pory powstało stosunkowo dużo badań dotyczących kwestii związanych z reemigracją dorosłych Polaków (Iglicka, 2010; Lesińska, 2010a, 2010b; Centrum Doradztwa Strategicznego, 2009), tematyka doświadczeń powrotnych dzieci i młodzieży pozostaje w dużym stopniu niepoznana. Jednocześnie najczęściej trudno jest wnioskować o sytuacji dzieci na podstawie badań prowadzonych na osobach dorosłych. O ile dla wielu dorosłych Polaków migracje są dobrowolne, o tyle dzieci często nie są pytane o zdanie odnośnie do wyjazdu/powrotu. O ile istnieją systemy instytucjonalnego wsparcia dla dorosłych (np. poprzez portal powroty.gov.pl), doświadczenie migracyjne dzieci często nie jest zauważane, szczególnie w kontekście szkolnym. Również o ile dla rodziców powrót do kraju może być upragnionym zwieńczeniem kilkuletniej pracy za granicą, o tyle dla dzieci (szczególnie urodzonych w kraju emigracji), doświadczenie to będzie wiązało się z wyrwaniem ze znanego i bezpiecznego środowiska i koniecznością adaptacji do nowej sytuacji. Dzieci posiadające doświadczenia migracyjne (szczególnie te związane z (re)emigracją) określa się mianem „ukrytych migrantów”, ze względu na fakt, iż w wielu wypadkach nie są rozpoznawane przez decydentów jako grupa wymagająca wsparcia. Również w opracowaniach stanowiących kompleksowe spojrzenie np. na nierówności edukacyjne, jakich przykładem jest Raport o Stanie Edukacji 2010, dzieci powracające do kraju po pewnym okresie</p>	
--	--	--	---	--

			<p>emigracji nie są ujęte jako osobna kategoria migrantów, których należy objąć specjalnym wsparciem.</p> <p>Wydaje się, iż przez długi czas problem kształcenia dzieci o doświadczeniach migracyjnych nie stanowił przedmiotu zainteresowania centralnych władz oświatowych (Pogorzała, 2012). Wiązało się to między innymi z faktem, iż w aspekcie ilościowym nie był to problem istotny – liczba uczniów i uczennic cudzoziemskich do tej pory stanowiła niewielki odsetek uczniów ogółem w polskich szkołach (Pogorzała, 2012). Należy zauważyć, że od dnia 1 stycznia 2010 r. weszły w życie znowelizowane przepisy ustawy o systemie oświaty, które uwzględniają konieczność udzielania wsparcia w zakresie wyrównywania różnic w przypadku dzieci obywateli polskich powracających z zagranicy, które nie znając języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki. Na mocy tej nowelizacji rozszerzono zapis ust. 4. art. 94a, który stanowił, iż osoby, które nie są obywatelami polskimi i nie znają języka polskiego w stopniu wystarczającym do korzystania z nauki, a podlegają obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego organizowanej przez organ prowadzący szkołę. Rozszerzenie to polegało na przyznaniu uprawnień do dodatkowej nauki języka polskiego dla osób będących obywatelami polskimi, którzy spełniają wyżej wymienione kryteria, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy. Osoby te mają prawo do uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów, które organizowane są przez organ prowadzący szkołę (jednak również nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy). Uprawnienie to przysługuje zarówno uczniom i uczennicom cudzoziemskim (a więc zarówno dzieciom przybyłym z rodzicami w ramach migracji dobrowolnych, jak i uchodźcom), jak również uczniom i uczennicom będącym obywatelami polskimi. Jednak w obecnej sytuacji, gdy odsetek – zarówno dzieci cudzoziemskich, jak i dzieci polskich powracających do kraju, znacząco rośnie, nauczyciele i nauczycielki stają przed zupełnie nową kategorią wyzwań, do których system kształcenia pedagogicznego najczęściej ich nie przygotowuje.</p> <p>Brak rzetelnej diagnozy problemów doświadczanych przez dzieci o tego rodzaju doświadczeniach migracyjnych prowadzi często do dyskryminacji poprzez nieuwzględnienie ich specjalnych potrzeb. Zważywszy na fakt, iż jest</p>	
--	--	--	--	--

			to rosnąca liczba osób, sędzę, że badania tego rodzaju powinny zostać przeprowadzone możliwie jak najszybciej, tak aby móc stworzyć tym dzieciom dobre warunki do nauki i (re)adaptacji w Polsce.	
7.	Dyskryminacja doświadczana przez uczniów i uczennice	<p>Skala i charakter zjawiska dyskryminacji doświadczanej przez uczniów i uczennice w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Polsce (w tym szkołach integracyjnych) ze względu na różnorodne przesłanki, w tym płeć, pochodzenie etniczne/narodowe, kolor skóry, niepełnosprawność, religię/wyznanie/bezwyznaniowość, orientację seksualną, doświadczenie migracji oraz status społeczno-ekonomiczny - biedę.</p> <p>Celem badania jest odpowiedź na następujące pytania:</p> <p>-Jaki odsetek dzieci/młodzieży doświadcza nierównego traktowania w szkołach, w tym przemocy rówieśniczej/bullyingu/molestowania (w tym molestowania seksualnego)?</p> <p>-Z jakiego powodu dzieci/młodzież doświadczają nierównego traktowania w szkołach, w tym przemocy rówieśniczej/bullyingu/molestowania (w tym molestowania seksualnego)?</p> <p>-W jakich zachowaniach/sytuacjach przejawia się dyskryminacja w społeczności szkolnej - w czasie pobytu w szkole oraz poza szkołą (np. w przestrzeni</p>	<p>Zjawisko dyskryminacji w szkołach zbadane jest przede wszystkim pod względem jakościowym oraz w odniesieniu do poszczególnych przesłanek. Badania, realizowane przede wszystkim w małej skali, prowadzą organizacje pozarządowe oraz wybrane zespoły badawcze/ośrodki akademickie. Nieznane są ilościowe i reprezentatywne badania skali i charakteru tego zjawiska przeprowadzone w odniesieniu do wszystkich przesłanek oraz w skali całego kraju. Nie dysponujemy badaniami porównawczymi - wskazującymi na najczęstsze naruszenia w odniesieniu do konkretnych przesłanek, pokazujące różnice między społecznościami szkolnymi na wsi i w miastach itp. Ponadto, w odniesieniu do badań jakościowych i tych prowadzonych przez organizacje pozarządowe, formułowane są zarzuty związane z ograniczeniami metodologicznymi i ideologicznymi. Podważanie istniejących wyników badań uniemożliwia lub znacząco utrudnia przeciwdziałanie dyskryminacji (jako zjawiska, które "nas nie dotyczy" lub które "jest marginalne"). Adekwatne i rzetelne zbadanie tego problemu mogłoby w znaczący sposób wzmocnić ochronę praw dzieci i młodzieży oraz przyczynić się do zwiększenia/polepszenia jakości działań antydyskryminacyjnych prowadzonych przez szkoły. Podkreślamy znaczenie ujęcia w badaniu zmiennej związanej z biedą - liczne badania jakościowe wskazują, iż status społeczno-ekonomiczny jest częstą zmienną zwiększającą ryzyko doświadczenia dyskryminacji w szkole oraz wzmacniającą jej negatywne skutki dla położenia i możliwości edukacyjnych dziecka. Aktualnym i mało zbadanym problemem jest również dyskryminacja dzieci z doświadczeniem migracyjnym.</p>	Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

		<p>internetowej)?</p> <p>-W jakich relacja przejawia się dyskryminacja w szkole (relacje rówieśniczej/relacje nauczyciel/ka - uczeń/uczennica)?</p> <p>-W jaki sposób najczęściej/najrzadziej reagują na dyskryminacje w szkole: a) inne dzieci/młodzież, b) nauczyciele/ki, c) rodzice, d) inne osoby pracujące w szkole?</p> <p>-W jaki sposób skalę oraz dotkliwość dyskryminacji oceniają uczniowie/uczennice, nauczyciele/nauczycielki oraz rodzice?</p>		
8.	Dyskryminacja osób bezdomnych w dostępie do świadczeń zdrowotnych	<p>Eksploracja zjawiska dyskryminacji osób bezdomnych w dostępie do opieki zdrowotnej.</p>	<p>Bezdomność powoduje w dzisiejszych czasach najsilniejsze wykluczenie społeczne. Osoby bezdomne posiadają jednak pełnię praw tak jak każdy polski obywatel. Jednym z praw zagwarantowanych Konstytucją jest prawo do ochrony zdrowia (art. 68). Pracując w organizacji zajmującej się pomocą osobom bezdomnym często spotykam się z problemem dyskryminacji osób bezdomnych w korzystaniu z opieki zdrowotnej.</p> <p>Osoby bezdomne żyją na marginesie społeczeństwa i są najbardziej wykluczaną grupą społeczną. W efekcie odrzucenia przez resztę społeczeństwa ogranicza się takim osobom dostęp do usług i świadczeń, które powinny być dostępne dla wszystkich.</p> <p>Z racji tego, że jest niewiele badań na taki temat oraz z uwagi na to, że mało kto walczy o prawa osób bezdomnych uważam, że podjęcie takiego tematu badania antydyskryminacyjnego zwróciłoby uwagę na tragiczne położenie osób dotkniętych bezdomnością.</p>	<p>Mokotowskie Hospicjum Świętego Krzyża</p>
9.	Dyskryminacja uczniów ze względu na		<p>Obok obowiązkowych zajęć dydaktycznych szkoły organizują dodatkowe, fakultatywne i z reguły odpłatne, zajęcia i imprezy (w postaci wycieczek, kół zainteresowań, sekcji sportowych, obozów, wyjazdów do kin i teatrów,</p>	<p>Krajowa Rada Sądownictwa</p>

	wysokość dochodów i status majątkowy ich rodziców		różnego rodzaju spotkań integracyjnych itp.). Znacząca część młodzieży nie korzysta z tej oferty, gdyż nie pozwalają na to zbyt niskie dochody jej rodziców. Już na starcie osoby te pozbawione są więc równych szans zdobycia satysfakcjonującego je wykształcenia, zwłaszcza w tych szkołach i uczelniach, które zapewniają odpowiedni poziom nauczania. W konsekwencji maleją ich szanse na uzyskanie w przyszłości pracy, co skazuje ich na korzystanie z pomocy socjalnej państwa, a w niektórych na popadanie w konflikty z prawem. Państwo zobowiązane bywa przeznaczać środki budżetowe na świadczenia socjalne, a często również na resocjalizację. Tego rodzaju wydatki są nieefektywne w porównaniu z wydatkami jakie można byłoby przeznaczyć na pomoc udzielaną uczniom z niezamożnych rodzin na wczesnym etapie edukacji. RPO powinien przeprowadzić badania na zaproponowany temat w celu ustalenia skali zjawiska i ewentualnego przekonania organów do tego powołanych, aby zjawisko to dostrzegły i mogły podjąć decyzje (w tym w zakresie rozdziału środków) zapobiegające mu w przyszłości.	
10.	Dyskryminacja w dostępie do pomocy prawnej osób pochodzących z terenów wiejskich	Celem jest zbadanie dostępu do pomocy prawnej osób pochodzących i zamieszkujących tereny wiejskie. Aby zdiagnozować sytuację w tym zakresie konieczne jest, po pierwsze, rzetelne określenie skali problemu, ustalenie przyczyn trudności z dostępem do pomocy prawnej wśród tej kategorii osób. W efekcie, na bazie zgromadzonej wiedzy, możliwe będzie określenie metod przeciwdziałania dyskryminacji w tym zakresie.	Pomoc prawna jest istotnym elementem zabezpieczającym realizację podstawowych praw człowieka i praw obywatelskich. Z tego względu nierówności w dostępie do pomocy prawnej, w praktyce, prowadzą bardzo często do marginalizacji i wykluczenia społecznego. Problematyka analizowana w ramach badań ma także zasadnicze znaczenie w kontekście toczących się od kilkunastu lat prac nad przepisami regulującymi dostęp do bezpłatnej informacji i pomocy prawnej.	Fundacja Pro Re Publica
11.	Dyskryminacja w podstawach programowych oraz podręcznikach i zeszytach ćwiczeń do wychowania do życia w rodzinie	Dyskryminacja ze względu na płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową, (niepełno)sprawność, religię, wyznanie i światopogląd. Celem jest zdiagnozowanie mechanizmów dyskryminacyjnych, stereotypów, legitymizacji przemocy w podręcznikach i	Przedmiot wychowanie do życia w rodzinie powinien być realizowany od V klasy szkoły podstawowej do zakończenia liceum bądź technikum w wymiarze 14 godzin rocznie. Do nauki trwającej osiem lat w chwili obecnej zatwierdzone przez MEN są trzy podręczniki przedstawiające treści anachroniczne i krzywdzące ze względu na wiele przesłanek. Szkoła nie tylko nie przeciwdziała dyskryminacji na różnych polach, lecz ją wspiera m.in. poprzez powielanie stereotypów płciowych czy wspieranie wyłącznie katolickiego modelu ludzkiej seksualności. Nowe zagrożenia, takie jak cyberprzemoc i seksualizacja nie są w ogóle uwzględniane w programach. Nauczyciele i	Grupa Edukatorów Seksualnych Ponton

		ćwiczeniach do wychowania do życia w rodzinie, a także w podstawach programowych do tego przedmiotu.	nauczycielki nie dysponują żadnymi współczesnymi, opartymi na rzetelnej wiedzy pomocami naukowymi (np. bazującymi na standardach Światowej Organizacji Zdrowia), które byłyby rekomendowane przez MEN. Organizacje pozarządowe od lat apelują do ministerstwa, żeby to zmienić. Kolejne rekomendacje nie przynoszą rezultatów, a młodzi ludzie wciąż pozbawiani są prawa do wiedzy.	
12.	Profilowanie jako źródło do dyskryminacji	<p>Profilowanie polega na kategoryzowaniu ludzi według różnych cech (np. płci, wieku, pochodzenia etnicznego,) lub zachowań (np. nałogów, codziennych rutyn, stylu życia, hobby). Może przybierać dwie formy. W przypadku pierwszej, polega na intensywnym gromadzeniu danych o określonej osobie – jej wieku, płci, wykształceniu itp. W efekcie powstaje kompleksowy profil danej osoby. Natomiast w drugiej – profilowania prowadzi do wnioskowania o nieznanymi cechach osoby. Odbywa się to dzięki zgromadzonym już wcześniej informacjom oraz zakwalifikowaniu osoby do określonej grupy: za pomocą narzędzi statystycznych uprawdopodobnia się występowanie konkretnej cechy u danej osoby.</p> <p>Profilowanie jest obecnie stosowane na szeroką skalę przez sektor prywatny – m.in. firmy ubezpieczeniowe czy marketingowe. Na tej podstawie szacowana jest chociażby wysokość składek ubezpieczeniowych (np. wiek kierowcy jest jedną z cech, od której uzależniona jest wysokość składek OC za samochód). Z kolei firmy marketingowe pozyskują liczne dane użytkowników Internetu, by dostarczyć im sprofilowane reklamy. W takim profilowaniu</p>	<p>Do tej pory w niewielkim stopniu próbowano zbadać skalę wykorzystywania profilowania przez podmioty publiczne. Zagraniczne ośrodki badawcze i autorzy (szczególnie w USA) wskazują na problem profilowania przez organy śledcze w kontekście ich dyskryminującego charakteru, zwłaszcza gdy w grę wchodzi profilowanie ze względu na pochodzenie etniczne. W Polsce niestety brakuje takich opracowań. Tymczasem kolejne projekty prawne oraz publikacje wskazują, że administracja oraz inne organy państwa coraz chętniej sięgają po tą metodę. Dotyczy to np. projektu zmiany ustawy o promocji zatrudnienia, który zakłada profilowanie osób bezrobotnych; projektu dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie wykorzystywania danych PNR (dane pasażerów linii lotniczych), który umożliwia profilowanie osób również pod względem narodowości czy pochodzenia etnicznego. Na liczne problemy związane z wykorzystaniem profilowania przez policję i jego dyskryminującym potencjałem zwracała uwagę Agencja Praw Podstawowych UE oraz Rada Europy. Problem zbiegu przepisów chroniących dane osobowe i przeciwdziałania dyskryminacji – w kontekście profilowania – był przedmiotem orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach Huber p. RFN (C-524/06) oraz Test-Achats (C-236/09).</p>	Fundacja Panoptykon

		<p>determinowana jest np. orientacja seksualna użytkownika. Profilowanie może być również wykorzystywane przez sektor publiczny – policję i inne organy bezpieczeństwa oraz administrację w celu prowadzenia polityki społecznej.</p> <p>Profilowanie może być przydatne, jednak wiążą się też z nimi bardzo poważne ryzyka z punktu widzenia ochrony praw człowieka. Oprócz potencjalnego naruszenia prawa do prywatności, profilowanie może prowadzić do utrwalenia niekorzystnych dla jednostek stereotypów i do dyskryminacji, np. ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne czy orientację seksualną.</p> <p>Celami badania powinno być:</p> <ol style="list-style-type: none">1. poznanie skali wykorzystywania profilowania;2. zestawienie zysków i strat związanych z profilowaniem i próba oceny tego narzędzia;3. sprawdzenie, jakie cechy i informacje o osobach są wykorzystywane w procesie profilowania;4. zweryfikowanie, w jakim stopniu stosowane narzędzia profilowania mogą prowadzić do dyskryminacji ze względu na określone cechy i ograniczenia praw człowieka;5. stworzenie katalogu sytuacji i warunków, w których profilowanie jest dopuszczalne, a w których powinno		
--	--	--	--	--

		<p>zostać ograniczone ze względu na dyskryminację i nieproporcjonalne ograniczenie praw człowieka;</p> <p>6. wypracowanie zaleceń, które zmniejszałyby ryzyko naruszenia prywatności i wystąpienia dyskryminacji oraz zdiagnozowanie potrzeb na poziomie regulacji oraz działań edukacyjnych związanych z profilowaniem.</p>		
13.	Równy dostęp do edukacji wśród dzieci i młodzieży	<p>Czy (w jakim stopniu) prywatyzacja usług świadczonych w placówkach edukacyjnych (np. prywatyzacja szkolnych stołówek) wpływa na zachowanie zasady równego dostępu do edukacji dla wszystkich?</p> <p>Czy (w jakim stopniu) likwidacja oraz prywatyzacja szkół i przedszkoli wpływa na zachowanie zasady równego dostępu do edukacji dla wszystkich?</p> <p>Czy (w jakim stopniu) wprowadzanie odpłatnych zajęć dodatkowych w przedszkolach i zerówkach szkolnych (po nowelizacji ustawy o systemie oświaty - wyłącznie po godzinach funkcjonowania przedszkola), wpływa na zachowanie zasady równego dostępu do edukacji dla wszystkich?</p> <p>Jak ww. procesy wpływają na możliwości i wybory edukacyjne, wyniki w nauce oraz rozwój dzieci i młodzieży w</p>	<p>W ostatnich latach liczne jednostki samorządu terytorialnego w celu obniżeniem wydatków na realizację zadań własnych gmin i powiatów podejmują decyzję o prywatyzacji usług edukacyjnych (fragmentaryczne usługi bądź całe placówki). Jak dotychczas nie istnieją żadne kompleksowe badania, które pokazywałyby, jaki jest wpływ tych przemian na sytuację uczniów i uczennic, zwłaszcza tych o ograniczonych szansach edukacyjnych ze względu na miejsce zamieszkania bądź status społeczno – ekonomiczny.</p> <p>Podobną i niezbadaną kwestią była i wciąż pozostaje realizacja w placówkach oświatowych dodatkowych płatnych zajęć (zgodnie z nowelizacją ustawy o systemie oświaty – od 1 września 2013 r. mogą być one świadczone jedynie przez podmioty zewnętrzne po godzinach pracy placówki). W tym obszarze, mimo zmian wprowadzonych przez MEN, brak przekrojowych danych oraz badań, czy różnicuje to faktyczne uczestnictwo dzieci rodziców o gorszej sytuacji materialnej oraz pochodzących z mniejszych miejscowości.</p> <p>Jednocześnie zjawiskiem utrzymującym się od kilku lat jest wysoki procent dzieci i młodzieży dotkniętych biedą (jedne z najwyższych wskaźników wśród krajów UE). Wg ostatniego raportu GUS, w Polsce grupę, która w największym stopniu doświadcza niedostatku, stanowią osoby w wieku 0-17 lat. W 2012 r. w przypadku dzieci i młodzieży do lat 18 stopa ubóstwa wyniosła 9 proc. Jedną trzecią zbiorowości zagrożonej skrajnym ubóstwem stanowią dzieci do lat 18. W tym aspekcie niezmiernie istotne wydają się wszelkie analizy, w jaki sposób strukturalne trendy ekonomiczne w sferze</p>	Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

		Polsce? Czy wpływ ww. procesów różnicuje sytuację uczniów i uczennic w zależności od ich miejsca zamieszkania oraz statusu społeczno – ekonomicznego?	publicznej wpływają na sytuację życiową tej grupy.	
14.	Zjawisko dyskryminacji wielokrotnej a skuteczność działań z zakresu polityki społecznej	Głównym celem byłoby zbadanie zjawiska dyskryminacji wielokrotnej pod kątem skali występowania zjawiska, konsekwencji jego występowania (wpływu na określone grupy), możliwości wprowadzenia zmian w prawie i politykach publicznych w odniesieniu do wsparcia dla przedstawicieli/ek tych grup.	<p>W praktyce życia społecznego brak zdefiniowanego zjawiska dyskryminacji wielokrotnej ma swoje przełożenie w formułowaniu takich dokumentów jak np. strategia rozwiązywania problemów społecznych. Jeśli nawet zdefiniowane są konkretne grupy defaworyzowane, to nie zawsze właściwie sformułowane są ich potrzeby i problemy. Głównie ze względu na odnoszenie się tylko do jednej przesłanki, co zawęży postrzeganie sytuacji danej grupy tylko do jednego obszaru, np. problemów związanych z niepełnosprawnością, gdy tymczasem osoby takie mogą mieć utrudnioną sytuację również ze względu na obszar zamieszkania, płeć i inne.</p> <p>W przypadku analizowania sytuacji grup mniejszościowych, nie można uwzględniać tylko jednej przesłanki jako wyznaczającej sposób pracy z nimi, rozwiązywania problemów czy prowadzenia działań na ich rzecz. Przykładem mogą być tu kobiety, których nie można traktować jako jednorodnej grupy, mającej te same problemy. Pod uwagę należy wziąć inne cechy, jak np. pochodzenie, status społeczno-ekonomiczny, status rodzinny, wiek, obszar zamieszkania itp. To samo dotyczy osób z niepełnosprawnością, które traktowane są jak monolit i tak też są klasyfikowane jako osoby uczestniczące w projekcie. Tymczasem grupa ta jest bardzo zróżnicowana, mająca różne potrzeby, problemy i sytuację życiową.</p>	Fundacja RÓWNOŚĆ.INFO

Oprac. Paula Nowek, Wydział Prawa Antydyskryminacyjnego, 18.02.2014